

«АБАЙ КҮНІ» ҚАРСАҢЫНДА

ТОҚАЕВ: БІЗ АБАЙ АЙТҚАН «БЕС ДҰШПАННАН» ӘЛІ ҚҰТЫЛҒАН ЖОҚПЫЗ

Баян ТАҒАТАРОВА
«Алатау»

«ҒЫЛЫМ ТАППАЙ МАҚТАНБА»
Абай Құнанбаев

Ғылым таппай мақтанба, орын таппай баптанба,
Құмарланып шаттанба, ойнап босқа күлуге.
Бес нәрседен қашық бол, бес нәрсеге асық бол.
Адам болам десеңіз.
Тілеуің, өмірің алдыңда.
Оған қайғы жесеңіз:
Өсек, өтірік, мақтаншақ, еріншек, бекер мал шашпақ –
Бес дұшпаның білсеңіз.
Талап, еңбек, терең ой, қанағат, рақым - ойлап қой –
Бес асыл іс, көнсеңіз.
Жамандық көрсең нәфрәтлі, суытып көңіл тыйсаңыз.
Жақсылық көрсең ғибрәтлі, оны ойға жисаңыз.
Ғылым болмай мемене, балалықты қисаңыз?
Болмасаң да ұқсап бақ, бір ғалымды көрсеңіз.
«Ондай болмақ қайда» деп айтпа ғылым сүйсеңіз.
Сізге ғылым кім берер, жанбай жатып сәнсеңіз?
Дүние де өзі, мал да өзі, ғылымға көңіл бөлсеңіз.
Білгендердің сөзіне махаббатпен ерсеңіз.
Ақыл сенбей сенбеңіз, бір іске кез келсеңіз.
«Ақсақал айтты», «бай айтты», кім болса мейлі,
сол айтты – Ақылменен жеңсеңіз.
Надандарға бой берме, шын сөзбенен өлсеңіз

«Абай күні» деп аталатын күндер жалпыхалықтық жыр мерекесі, ал әдебиетшілер үшін бұл күндер - ерекше күндер. Уикипедиядағы деректер бойынша, жыр сүйер қазақ халқы «Абай күнін» 1914 жылдан бері атап келеді екен. Соған қарағанда, Абайдың халық жүрегінде сақталып қалғаны соншалықты, президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың өзі Абайды «қазақтың рухани реформаторы» деп санап, мақала жазған. (Turantimes.kz.) Абайды оқыған кезде, Абайдың айтқан терең ойлары, Абай суреттеген сол кездегі адам мен оның өмір сүріп отырған ортасы және уақытына сай айтқан ой-пікірлері, ақынның дәуірі басқа заман болса да, бүгінге дейін адамға «рас-ау!» дегізбей қоймайды. Оның «Қара сөздері» болсын, адам психологиясы мен табиғаттың үндестігі туралы өлеңдері болсын адамзат бойындағы астамшылық пен кемшілікті нақты айқындап береді. Мысалы, мына өлеңі әлі күнге дейін орын алып отырған өзекті мәселелерді қозғайды.

Аят, хадис емес қой, «күпір болдың» демес қой,
Қанша қарсы келсеңіз.
Көп орында, көріне айтпа,
Біздің сөзге ерсеңіз.

Мұны жазған кісінің атын білме, сөзін біл!
Осы жалған дүниеден шешен де өткен не бұлбұл.
Көсем де өткен не дүлдүл.
Сөз мәнісін білсеңіз, ақыл-мизан, өлшеу қыл.
Егер қисық көрінсе, мейлің таста, мейлің күл.
Егер түзу көрінсе, ойлап-ойлап, құлаққа іл.
«Ақымақ көп, ақылды аз», - деме, - «көптің сөзі бұл».
Жақынның сөзі тәтті деп, жақыным айтты дей көрме.
Надандықпен кім айтса, ондай түпсіз сөзге ерме,
Сізге айтамын, қауіпім – бұл.
Өзің үшін үйренсең, жамандықтан жиренсең,
Ашыларсың жылма-жыл.
Біреу үшін үйренсең, біреу білмес, сен білсең,
Білгеніңнің бәрі – тұл,
Сөзіне қарай кісіні ал, кісіге қарап сөз алма.
Шын сөзі қайсы біле алмай, әр нәрседен құр қалма.
Мұны жазған білген құл.
Ғұламаһи Дауани солай депті ол шыншыл.
Сөзін оқы және ойла, тез үйреніп, тез жойма,
Жас уақытта көңіл – гүл.

Осы туралы, жоғарыда атап кеткен, өз мақаласында президентіміз Тоқаев былай дейді:

- Өкінішке қарай, Абай айтқан «бес дұшпаннан» толық арылып болған жоқпыз. Азаматтарымыздың арасында жалқаулық пен сөзуарлық жиі кездесетіні қынжылтады. Бұлар бұрынғыша тойқұмарлықтан тартынбай, күнделікті тынымсыз тірлікті дәріптеудің орнына, әрбір қоғамдық оқиғадан саяси астар іздейді де отырады. Абайдың ұлағаты әлі күнге дейін маңызын да, құндылығын да жоғалтқан жоқ. Сондықтан, біз оның терең ойларына, келешектің келбетіне үңілген көрегендігіне таңырқаудан жалыққан емеспіз. Абай – біздің ұлтымыз бен жұртымызды танудың төте жолы. Ұлы ақын бізге мазмұндық тұрғыдан өлшеусіз, халықтың рухани азығына айналған мұра қалдырды. ХХІ ғасырға қадам бассақ та, Абайдың көзқарасы заманауи ізгілік қағидаттарына және Қазақстан қоғамының басты құндылықтарына, оның бірлігі мен берекесіне толықтай сай келетіндігіне тағы да бір мәрте көз жеткіземіз.

- Біз Абайды ХІХ ғасырда өмір сүріп, ХХІ ғасырдың сөзін сөйлеген данышпан ретінде әлемге танытуымыз керек. Сонымен қатар, оны ұлттық сананы жаңғыртуға зор ықпал еткен рухани реформатор ретінде дәріптеуге міндеттіміз», - дей келе, Тоқаев, - Абай халықты той тойлауға емес, еңбек етуге, рухани кемелденуге шақырды, – деп түйіндейді ..

Қысқасын айтқанда, қазақ қоғамы бес нәрсеге: талап, еңбек, терең ой, қанағат, рахымға асығып, бес нәрседен - өсек, өтірік, мақтаншақ, еріншек, бекер мал шашпақ сияқты бес дұшпаннан қашық болуды айтқан Абай сияқты дананың кеңесін ұмытпайық!

БАСПАСӨЗ - 2026

Жазылу бағасы:

редакция арқылы

6 айға – 2 106 теңге.

«Қазпошта» арқылы жеке тұлғаларға

6 айға – 3 275,48 теңге.

«Қазпошта» арқылы заңды тұлғаларға

6 айға – 4 462,64 теңге.

Цена подписки:

через редакцию

на 6 месяцев – 2 106 тенге.

через «Казпочту» для физических лиц

на 6 месяцев – 3 275,48 тенге.

через «Казпочту» для юридических лиц

на 6 месяцев – 4 462,64 тенге.

Жетісу облысы бойынша жазылуы индексі: 15534 Подписной индекс для других регионов РК: 65534

ҚЫСҚА ДА НҰСҚА

ОТАНДЫҚ ӨНДІРУШІЛЕРДІ ҚОЛДАУ ЖӨНІНДЕ БІРҚАТАР ТАПСЫРМА БЕРДІ

Қазақстан Республикасының Премьер-министрі Олжас Бектеновтің төрағалығымен өткен Үкімет отырысында отандық тауарларды қолдау және ілгерілету мәселелері қаралды. Жиында сауда және интеграция министрі Арман Шаққалиев, өнеркәсіп және құрылыс министрі Ерсайын Нағаспаев, ауыл шаруашылығы вице-министрі Азат Сұлтанов, «Атамекен» ҰКП басқарма төрағасы Қанат Шарлапаев және Сауда желілері одағы басқарма төрағасының орынбасары Эльбеги Абдиев, сондай-ақ Солтүстік Қазақстан, Қарағанды және Жамбыл облыстарының әкімдері ішкі нарықты отандық өніммен қамту, өңдеу өнеркәсібін дамыту және өткізу нарықтарын кеңейту бойынша баяндама жасады, деп хабарлайды Primeminister.kz.

ҚАЙТА ЖАҢҒЫРТУДАН ӨТКЕН 70 ТЕМІРЖОЛ ВОКЗАЛЫ АШЫЛДЫ

Қазақстанда жаз басынан бері ауқымды қайта жаңғырту жұмыстарынан кейін 70 теміржол вокзалы пайдалануға берілді, оның ішінде 40 нысан шілде айында ашылды. Нысандарды қайта жаңғырту Мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша еліміздегі 124 теміржол вокзалын реконструкциялау және жаңғырту бағдарлама аясында жүзеге асырылуда, деп хабарлайды ҚР Көлік министрлігі.

«МЕКТЕПКЕ ЖОЛ»

Елімізде 2026 жылғы 1 тамыз бен 30 қыркүйек аралығында дәстүрлі «Мектепке жол» республикалық қайырымдылық акциясы өтуде. Шара аясында облыста 15 700-ден астам баланы қамту жоспарланған. Осыған орай, Талдықорған қаласының «Арбат» демалыс орнында мектепке қажетті оқу құралдары, кеңсе тауарлары, мектеп формасы мен аяқ киімдері қолжетімді бағамен ұсынылатын арнайы жәрмеңке ұйымдастырылды.

Сонымен қатар, қайырымдылық жасап, бір баланың мектепке қуанышпен баруына үлес қосқысы келетін барша азаматтарды акцияға белсенді қатысуға шақырамыз. Егер сіз жаңа оқу жылына дайындық барысында көмекке мұқтаж оқушыға қолдау көрсеткіңіз келсе, төмендегі байланыс нөмірі арқылы қажетті ақпарат алып, көмекке мұқтаж балалардың тізімімен таныса аласыз.

Байланыс үшін: Талдықорған қалалық білім бөлімінің бас маманы Ұлжанат Әуелханқызы +7 708 192 33 57

ҚАУІПСІЗДІК ТАЛАПТАРЫН БҰЗҒАН 22 КЕМЕ ИЕСІ ЖАУАПҚА ТАРТЫЛДЫ

Алакөл көлінде шағын көлемді кемелерді пайдалану қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында бақылау-қадағалау шаралары күшейтілді. Рейд қорытындысында 22 кеме иесі әкімшілік жауапкершілікке тартылды, деп хабарлайды Egemen.kz.

Рейдтік шаралардың нәтижесінде Алакөл көлінде 22 кеме иесі әкімшілік жауапкершілікке тартылды. Оларға салынған айыппұлдың жалпы сомасы 229 225 теңгені құрады.

Сонымен қатар алкогольдік масандық белгілері байқалған гидроцикл жүргізушісі медициналық куәландырудан өткізу үшін ішкі істер органдарының қызметкерлеріне тапсырылды.

Төтенше жағдайлар министрлігі азаматтарды су айдындарында қауіпсіздік талаптарын қатаң сақтауға, шағын көлемді кемелерді пайдалану кезінде қолданыстағы заңнама талаптарын бұзбауға шақырды.

ЛИФТТЕРДІҢ ТЕХНИКАЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІГІ ТҰРАҚТЫ БАҚЫЛАУДА

Жетісу облысында көппәтерлі тұрғын үйлерде 171 лифт пайдаланылуда. Оның 169-ы Талдықорған қаласында орналасқан. Қазақстан Республикасының «Азаматтық қорғау туралы» Заңына сәйкес, лифт қауіпті техникалық құрылғы санатына жатады. Сондықтан олардың қауіпсіз өрі үздіксіз жұмыс істеуі тұрақты бақылауда болады.

Қазіргі таңда қаладағы лифттерге техникалық қызмет көрсетуді өнеркәсіптік қауіпсіздік саласында аттестатталған төрт мамандандырылған ұйым жүзеге асырады. Олар: «Алматыоблифт» ЖШС, «ЭлектроТехМонтаж ТДК» ЖШС, «Prom Stroy Service» ЖШС және «Жетісу-Лифтовик» ЖШС.

Бүгінгі таңда Талдықорған қаласындағы 113 лифтке техникалық куәландыру және тексеру жұмыстары жүргізілді. Қалған 58 лифт белгіленген кестеге сәйкес техникалық куәландырудан өтеді. Сонымен қатар, тұрғындардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында 2027 жылы Талдықорған қаласында 6 лифтіні жаңасына ауыстыру жоспарланып отыр.

24 МЫҢНАН АСТАМ БАЛА ЖОСПАРЛЫ ЕКПЕ АЛДЫ

Жетісу облысында қазіргі таңда 24 596 бала жоспарлы егумен қамтылған, бұл көрсеткіш бойынша бары-жоғы 48,4 пайыз. Ал қалған 51,6 пайыз екпе алмаған балалар. Жыл соңына дейін бұл көрсеткішті 95 пайызға дейін жеткізу жоспарлануда.

Өңірдегі балалардың жартысынан астамының қорғаныссыз қалуы ұжымдық иммунитетке үлкен қауіп төндіріп отыр. Ұлттық күнтізбеге сәйкес, бұл екпелердің барлығы мемлекет тарапынан тегін жүргізіледі. Сондықтан мамандар ата-аналарды бала денсаулығына жауапкершілікпен қарауға шақырады.

(Ақпараттар ашық дереккөздерден алынды)

ЖАҢА ЕМХАНА МЕН ИНКЛЮЗИВТІ СПОРТ КЕШЕНІ АШЫЛАДЫ

Жетісу облысының орталығы Талдықорған қаласында биыл 500 келушіге арналған жаңа емхана пайдалануға беріледі. Сол сияқты ерекше қажеттілігі бар азаматтарға арналған инклюзивті спорт кешенінің құрылысы қарқынды жүріп жатыр. Мұнда параспортшыларға спорттың 22 түрінен жаттығуға мүмкіндік жасалады, - деп хабарлайды Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі.

Мемлекет басшысының тапсырмасына сәйкес қолға алынған инклюзивті спорт кешенінің құрылысы осы жылдың мамыр айында басталған. Бүгінгі таңда жобаға сәйкес құрылыстың шамамен 25% жұмысы атқарылған. Атап өтсек, жалпы ауданы 2 641 м² болатын нысан «Қазақстан халқына» қорының қаржысына салынуда. Құрылыс алаңына 35 адам, 10 техника тартылған. Жобаны желтоқсан айында толық аяқтау жоспарланған.

Мұнан соң Бейбіт Исабаев облыс орталығында 500 келушіге арналған жаңа емхана құрылысының барысын көрді. Құрылыс жұмыстарына 121 жұмысшы, 4 техника тартылған. Жалпы құрылыстың дайындығы - 82%. Сатып алынған медициналық құрал-жабдықтар ғимараттың дайын болуына қарай тамыздың соңында орнатыла бастайды. Жалпы қазан айының соңына дейін барлық құрал-жабдықтар толығымен орнатылып болады деп жоспарланып отыр.

Еске салсақ, алғашында арнайы мемлекеттік орган ғимараты ретінде салынып бастаған нысанды облыс басшылығының тапсырмасына сәйкес қалалық емхана ретінде салып пайдалану туралы шешім қабылданған болатын. Осылайша облыс орталығында 500 келушіге арналған жаңа емхана халық игілігіне берілмек.

41 ОТБАСЫ ҚОНЫС ТОЙЫН ТОЙЛАДЫ

Талдықорған қаласында әлеуметтік жағынан осал топтарға жататын азаматтарға, жетім және ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларға, сондай-ақ көпбалалы отбасыларға жаңа пәтердің кілттері табысталды. Жалпы 41 отбасы қоныс тойын тойлады.

Салтанатты іс-шара Талдықорған қаласының әкімі Ернат Бәзіл қатысып, жаңа қоныс иелерін құттықтап, баспана кілттерін табыс етті. Қала әкімі тұрғындарды құттықтай отырып, халықты тұрғын үймен қамтамасыз ету мемлекет саясатының негізгі басымдықтарының бірі екенін атап өтті.

Баспаналы болғандардың қатарында көпбалалы ана Назгүл Балабекова да бар. Ол «Жастар-3» тұрғын үй алабынан жаңа баспананың кілтін алды.

- Бүгін біздің отбасымыз үшін ерекше қуанышты күн. Өз баспанамызға қол жеткізу көптен күткен арманымыз еді. Осындай мүмкіндік жасап, әлеуметтік жағынан осал отбасыларға тұрақты қолдау көрсетіп жүрген облыс және қала әкіміне шынайы алғысымды білдіремін. Балаларымыздың өз үйінде өсіп, жарқын болашаққа сеніммен қадам басуына барлық жағдай жасалып отыр. Баршаңызға үлкен рақмет! Жаңа шаңырағымызға құт-береке тілейміз, – дейді көпбалалы ана Назгүл.

Айта кетейік, жыл басынан бері Талдықорған қаласында халықтың әлеуметтік осал санатындағы азаматтарға 485 тұрғын үй берілді. Баспана кілттері «Береке» коттедж қалашығы, «Жастар-3» тұрғын үй алабында, «Шығыс» және «Құлагер» шағын аудандарынан сондай-ақ Қ.Жалайыр даңғылы бойынан берілуде.

Талдықорған қалалық әкімдігінің баспасөз қызметі

ЖЕТІСУДА 8 ЖАҢА СУ ҚОЙМАСЫ САЛЫНАДЫ

Жетісу облысында жазғы суару науқаны қалыптас режимде өтуде. «Қазсушар» РМК Жетісу филиалының мәліметінше, өңірдегі шаруалармен 8 мыңнан астам электронды келісімшарт жасалып, 130 мың гектардан астам егістік жерді суару жоспарланған. Бүгінде оның 115 мың гектардан астамы суарылып, 22,5 мың гектар алқап ылғалдандырылды.

Биылдан бастап суару қызметтері толықтай цифрлық биллингтік жүйеге көшірілді. Бұл су беру үдерісінің ашықтығын қамтамасыз етіп, су пайдалануды тиімді ұйымдастыруға және төлемдерді әділ есептеуге мүмкіндік береді.

Су тапшылығын азайту мақсатында облыста жалпы сыйымдылығы 151 миллион текше метрден асатын 8 жаңа су қоймасын салу жоспарланған. Қазіргі уақытта олардың бесеуі бойынша жобалау және дайындық жұмыстары жүргізілуде.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

ЗАҢСЫЗ АЛКОГОЛЬ САТУДЫҢ 50-ГЕ ЖУЫҚ ДЕРЕГІ АНЫҚТАЛДЫ

Жетісу облысында жыл басынан бері алкоголь өнімдерін заңмен тыйым салынған уақыт аралығында сатудың 50-ге жуық дерегі тіркелді. Жалпы өңір бойынша алкоголь өнімдерін өткізу талаптарын бұзудың 75-ке жуық фактісі анықталған, деп хабарлайды Kazinform.

Кезекті заң бұзушылық Алакөл ауданы, Ақши ауылындағы дүкендердің бірінде анықталды. Тексеру барысында сатушының алкоголь өнімдерін белгіленген уақыттан тыс сатқандығы белгілі болып, оған заң талаптарына сәйкес әкімшілік шара қолданылды. Полиция қызметкерлері алкоголь өнімдерін сату ережелерін сақтау қоғамдық тәртіп пен тұрғындардың қауіпсіздігін қамтамасыз етудің маңызды шарты екенін атап өтті. Сондай-ақ кәсіпкерлерді заң талаптарын қатаң сақтауға шақырып, мұндай рейдтік іс-шаралар алдағы уақытта да жалғасатынын мәлімдеді.

ЗАЧЕМ ЛИДЕРЫ ЦА И АЗЕРБАЙДЖАНА СОБРАЛИСЬ НА ИССЫК-КУЛЕ?

Чем закончился саммит, о чем договорились и какие подводные камни для реализации Чолпон-Атинской декларации могут встретиться на пути, попытался разобраться Ulysmedia.kz.

Ключевая интрига встречи – формализация транскаспийской интеграции с участием президента Азербайджана Ильхама Алиева фактически закрепило переход от формата «С5» к расширенному «С5+1». Главный посыл Чолпон-Атинской декларации – перевести геополитическую декларативность на язык четких таможенных регламентов, инвестиционных гарантий и совместных инфраструктурных проектов. Если этот шаг будет сделан, транскаспийский коридор станет для региона главным драйвером устойчивого роста на ближайшие десятилетия. Встреча в Чолпон-Ате продемонстрировала, что Центральная Азия и Азербайджан формируют новый субъект мировой политики и экономики. Об этом направлении и заявил президент Казахстана.

ИЗБРАННЫЕ ВЫСКАЗЫВАНИЯ ТОКАЕВА ЗА 30 ЛЕТ СОБРАЛИ В ОДНОЙ КНИГЕ

В Казахстане вышла книга «Әділетті қоғамға шыншыл сөз», в которую вошли избранные высказывания президента Касым-Жомарта Токаева. Об этом в своих социальных сетях сообщил помощник президента по вопросам внутренней политики и коммуникациям Арман Кырыкбаев, передает SHYNDYK.KZ.

В издание вошли тезисы, прозвучавшие как в Казахстане, так и на международных площадках. Материалы распределены по 21 тематическому разделу, начиная с 1990 годов. Среди них — верховенство закона, государственное управление, общественная безопасность, образование, цифровизация, национальная идентичность, экологическая культура и инициатива «Таза Қазақстан». Как отмечается, издание позволяет проследить эволюцию взглядов президента на вопросы государственного строительства и развития общества. В ближайшее время книгу планируют передать в общественные библиотеки, вузы, колледжи, политические партии и молодежные ресурсные центры.

ПО КАЗАХСТАНУ НАЧАЛАСЬ ПЕРЕБРОСКА ВОЙСК

В Казахстане в августе и сентябре пройдет плановая переброска вооружения, военной техники и личного состава в рамках подготовки к стратегическому командно-штабному учению «Батыл тойтарыс – 2026», сообщает Exclusive.kz со ссылкой на Министерство обороны РК.

Военные будут перемещаться комбинированным способом: железнодорожными эшелонами, автомобильными колоннами по дорогам общего пользования, а также с использованием фронтовой и армейской авиации. Как отметили в ведомстве, учение пройдет на полигонах по всей территории страны и направлено на проверку готовности Вооруженных сил к выполнению задач в современных условиях. В связи с этим ведомство

призывало граждан сохранять спокойствие, доверять только официальной информации и не распространять непроверенные сведения.

Фото: Пресс-служба МО РК

В ОБЛАСТИ ЖЕТИСУ СТРОЯТ 5 НОВЫХ ШКОЛ

В текущем году на территории региона одновременно ведется строительство пяти новых школ на 1280 ученических мест и капитальный ремонт трех действующих образовательных учреждений, одно из которых уже введено в эксплуатацию. При этом 4 новые школы введут до конца года - сообщает пресс-служба акима области Жетісу.

В частности, новые школы строятся в селах Коксай Кербулакского, Суптай Панфиловского районов, селе Рудничный г. Текели, а также городах Талдыкорган и Уштобе Каратальского района. Капитальный ремонт завершен в средней школе им. Мусабек в с.Бозтоган Коксуского района, также продолжается реконструкция еще двух школ. В частности, за три последних года обновлена материально-техническая база 232 сельских школ. По поручению Президента в Панфиловском районе и на станции Достык появились современные школы нового поколения «Келешек мектептері». В целом, за указанный период построены, реконструированы и капитально отремонтированы 276 объектов социальной сферы.

Фотограф: Жумабай Мусабеков

АВТОМАТИЧЕСКИЙ ПОЛИВ ЗАРАБОТАЛ В ПАРКАХ И НА НАБЕРЕЖНОЙ ТАЛДЫКОРГАНА

В рамках программы «Таза Қазақстан» в ряде зеленых зон области Жетісу установлен автоматический полив. Новая система, обеспечивающая регулярное орошение зеленых насаждений, уже действует в парке культуры и отдыха «Жастар» и на набережной реки Каратал в городе Талдыкорган. С результатами проведенных работ ознакомился аким области Бейбит Исабаев, специально посетив данные объекты, - сообщает пресс-служба акима области Жетісу.

В целом на территории города Талдыкоргана расположены 6 парков и 42 сквера общей площадью 125,8 га. Из них 24 объекта поливаются с помощью системы автоматического полива.

КОРОТКО ОБО ВСЕМ

РАЗРУШИТЕЛЬНОЕ ЗЕМЛЕТРЯСЕНИЕ В ЯПОНИИ

Число жертв мощного землетрясения в японской префектуре Кумамото возросло до 38, свидетельствуют новые данные местного правительства, - передает Almaty.tv со ссылкой на РИА Новости.

В префектуре открыли 210 эвакуационных пунктов, в них находятся более 9,2 тысячи человек. Без света остаются 1590 домохозяйств, без воды — 46,8 тысячи, без газа — 8,7 тысячи. Повреждены 3,4 тысячи зданий, из них 181 полностью разрушено. 8 июля в районе префектуры Кумамото на острове Кюсю произошло землетрясение магнитудой 7,1. Очаг залегал на небольшой глубине 16 километров.

АНТАРКТИДА. СЕЙЧАС ТАМ САМАЯ НИЗКАЯ ТЕМПЕРАТУРА ЗА 14 ЛЕТ

Пока жители Северного полушария страдают от масштабных лесных пожаров и изнуряющей летней жары, на южном полюсе Земли зафиксировали противоположный температурный рекорд, - передает Almaty.tv со ссылкой на Moya-planeta.ru.

На француско-итальянской исследовательской станции «Конкордия» столбики термометров опустились до -84,1 °C. Это самый низкий показатель, который ученые регистрировали на нашей планете с 2012 года, сообщает LiveScience. На этой станции самую низкую температуру фиксировали в 2010 году — 84,7 °C. Однако абсолютный рекорд планеты принадлежит российской станции «Восток», где летом 1983 года ученые зарегистрировали рекордные -89,2 °C.

НОВЫЕ ГРАНИЦЫ: КАРТА ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ МЕНЯЕТСЯ

Кыргызстан начал официально принимать села, которые после соглашения с Узбекистаном переходят под его контроль. С 3 августа в Чон-Гаре и Таш-Добо работают специальные комиссии. Они переписывают жителей и объясняют, как получить кыргызские документы, передает Ulysmedia.kz.

Людям меняют гражданство. В двух селах живут почти 2,5 тысячи человек. Большинство составляют этнические кыргызы. После завершения всех процедур люди смогут получить гражданство Кыргызстана. Взамен Бишкек передаст Узбекистану другой участок земли такой же площади. Такой обмен предусмотрен соглашением о делимитации и демаркации общей границы. Сейчас в селах работают представители обеих стран. Они составляют списки жителей и проверяют документы. В июне Кыргызстан предложил похожий обмен и Казахстану. Тогда говорилось об участке дороги возле Токмока. В Бишкеке объяснили, что это необходимо для строительства новой платной трассы до Кемина.

ПО АМНИСТИИ В КАЗАХСТАНЕ УЖЕ ОСВОБОДИЛИ БОЛЕЕ 1,3 ТЫСЯЧИ ОСУЖДЕННЫХ

В Казахстане продолжается реализация закона об амнистии. На сегодняшний день из мест лишения свободы освобождены 620 человек, еще 724 осужденных, состоявших на учете службы пробации, освобождены от дальнейшего отбывания наказания, сообщает Exclusive.kz со ссылкой на МВД.

Кроме того, более чем 730 осужденным суды уже сократили сроки наказания. В Министерстве внутренних дел подчеркнули, что амнистия не применяется автоматически. Каждое дело рассматривается индивидуально, а окончательное решение принимает суд с учетом требований законодательства. В ведомстве также напомнили, что амнистия предоставляется только один раз. В случае повторного совершения преступления воспользоваться этой мерой человек уже не сможет и будет нести ответственность в полном объеме.

УШЕЛ ИЗ ЖИЗНИ ИЗВЕСТНЫЙ КАЗАХСТАНСКИЙ РЕЖИССЕР АРДАК АМИРКУЛОВ

Создатель легендарных картин «Падение Отырара» и «Абай» скончался, оставив богатое наследие в отечественном кинематографе, передает SHYNDYK.KZ. О кончине выдающегося деятеля искусств Ардака Амиркулова официально сообщили в Министерстве культуры и информации. Ардак Амиркулов был одним из самых признанных мастеров отечественного кино. Он подарил зрителям такие фундаментальные картины, как «Падение Отырара», «Абай» и «Прощай, Гюльсары!». Эти фильмы по праву стали значимой частью истории казахстанского кинематографа. В Министерстве культуры подчеркнули неоценимый вклад режиссера в развитие национального искусства, отметив, что его картины навсегда останутся в золотом фонде отечественного кино.

(Все материалы взяты из открытых источников)

БАТА БЕРУДЕН БАЙҚАУ

БАТАМЕНЕН ЕЛ КӨГЕРЕР...

БАТА БЕРУ – ҮЛКЕННІҢ КІШІГЕ, АҚСАҚАЛДАР МЕН ҚАРИЯЛАРДЫҢ ЕЛГЕ, ЖАСТАРҒА АЙТАТЫН АДАЛ НИЕТИ МЕН ЖАҚСЫ ТІЛЕГІ. БҰЛ – ҚАЗАҚХАЛҚЫНЫҢ КӨНЕДЕН КЕЛЕ ЖАТҚАН ҚАСИЕТТІ ҰЛТТЫҚ ДӘСТҮРІ. БАТА ДАСТАРҚАН БАСЫНДА, ҮЛКЕН ЖИЫНДАРДА, ЖОЛҒА ШЫҒАРДА ЖӘНЕ ҚУАНЫШТЫ СӘТТЕРДЕ БЕРІЛЕДІ.

30 шілде күні қалалық ардагерлер кеңесінің ұйымдастыруымен «Бата - береке бастауы» атты бата беруден қалалық ардагерлер арасында жарыс өтті. Жарысқа қатысушылар ереже бойынша өзін таныстырудан кейін отырған қауымға бата беруі, сондай-ақ өзінің жеке туындысы бойынша бата беруі қарастырылған. Ережеде батаны жатқа айту туралы арнайы ашып айтылмағандықтан, қатысушыларға өз туындыларын оқып беруге рұқсат етілді.

Жарыс қалалық сауықтыру орталығының залында өтті.

Үміткерлердің бәріне ортақ талап - қазақи үлгідегі костюммен шығу болса, бұл талап мүмкіндігінше орындалды.

Жарысқа шығушыларға өзін таныстырудан кейін көрермендерге бата беруді бірден орындап, ал өз туындысынан батаны оқуды бөлек оқуға мүмкіндік берілді.

Жарысқа Талдықорған қалалық ардагерлер кеңесінің төрағасы Керімбеков Ақшабай Дүйсенбекұлы, Жетісу облысы ардагерлер кеңесінің төрағасы Келемсейіт Ермек Әбілмәжінұлы қатысты.

Қатысқан мүмкіндігінше жақсы дайындалғандығы көрінді. Берген баталарының мазмұны жағынан мәнді болғандығы көпшілікке аян болды. Дүркірете қол шапалақтар болып жатты. Жарыс арасында сауықтыру орталығының өнерпаздарының концерттік бағдарламасы қатар жүріп, тыңдаушылардың көңілі көтеріңкі болды.

Жарыс бітіп, әділқазылардың шешімі де жарияланды. 4 адамға ынталандыру сыйлығы берілді, оның ішінде М. Ордағұловқа (ӨАО). 3-ші орын 2 адамға - Е. Бектенов (ӨАО), С. Абдрахманов (ӨАО), 2-ші орын 1 адамға - А. Исатаев, 1-ші орын 1 адамға - А. Қалмұқан (ӨАО) және бір азаматқа әділ қазы мүшесі Нүсіпов Бердібек ағамыз өз қалтасынан 10 мың теңге сыйлық берді.

Барлығы 9 адам өздеріне лайықты сый-құрметке бөленді. Көрермендер алдына шығып Ақшабай Дүйсенбекұлы, Ермек Әбілмәжінұлы жеңімпаздарды құттықтады. Соңы әншілердің

өнерімен жалғасты. Бұл іс-шара осылай мәресіне жетті. Көрермендер мен жарысқа қатысушылар риза болып тасты.

АҚСУ АУДАНЫ

ЖАҢА ОҚУ ЖЫЛЫНА ДАЙЫНДЫҚ ҚАЛАЙ?

«ҚАНЫШ ИМАНТАЙҰЛЫ СӘТБАЕВ АТЫНДАҒЫ ОРТА МЕКТЕП – ГИМНАЗИЯСЫ»

Бұл мектеп қазақ-орыс тілінде оқытылатын мемлекеттік мекеме болып табылады. Мектеп директоры Ақмолдаев Данияр Тұрғанбекұлы мектеп ғимаратын аралатып көрсете отырып, төмендегідей мағлұматтар берді: Мектеп ғимараты 1967 жылы 1200 орынға арналып тұрғызылған. Мектепке жақын жылдары заманауи тұрғыда күрделі жөндеу жұмысы жүргізілгендігі көрініп тұр. «Ауыл - ел бесігі»

Сәтбаев атындағы мектеп

жобасы шеңберінде «НҰР-ШАПАҒАТ-ҚҰРЫЛЫС» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі 2025 жылдың қаңтар айында күрделі жөндеуді бастап, 2025 жылдың қыркүйек айында қолданысқа беріпті. Оқу орны аумағына кіріп-шығуды бақылау, оқушылардың алаңсыз білім алуы үшін мектептегі қауіпсіздік шаралары күшейтіліп, заманауи турникеттер, 82 бақылау камералары орнатылды.

Күрделі жөндеу жұмыстарынан кейін 52 сынып комплектісіне арналған 33 оқу кабинеттері, заманға сай білім берудің озық үлгісі ретінде «жаратылыстану бағытындағы физика, химия, биология, робототехника» кабинеттері беріліп, білім алушы мен ұстазға қолайлы орта, жайлы жағдай жасалыныпты.

Мектеп ауласына бүлдіршіндерге жайлы орта ретінде ойын алаңдары да қолданысқа берілген. 120 орынға арналған мектеп асханасы, 80 орындық актзалы толықтай жаңартылды.

Білім алушыларды еңбекке баулу, қолөнер және шығармашылықпен жұмыс жасауға тың серпін ретінде технология кабинеті жабдықталып, оқушы игілігіне табысталды. Мектеп ішіндегі барлық жиһаздар түгелдей талапқа сай жаңартылған. Оқу кабинеттеріндегі қабырғаға ілінген көрнекіліктер көңіл толтырады.

Спорт залында толық (шешініп-кинетін бөлмелер, жуынатын орындар, дәретхана - ұлдарға, қыздарға бөлек) жағдай жасалыныпты. Одан кейін мектеп директорының тәрбие саласы бойынша орынбасары Абдеева Қаншайым Сейдуллақызы бізді қызықтырған сұрақтарға төмендегідей мәліметтер берді:

5- тамыз күні жолсапармен Ақсу ауданына барып қайттық. Барудағы негізгі мақсатымыз - жаңа оқу жылына білім беру мекемелерінің дайындығын көру әрі «Мектепке жол» қайырымдылық акциясының қалай іске асу барысымен танысу еді. Білім бөлімінің меңгерушісі Нұрлан Тұрсынмамедұлы бізді жылы қарсы алып, аудан орталығындағы үш орта мектептің екеуіне, яғни есімі елге танымал Қаныш Сәтбаев атындағы және Қазақстан Ұлттық ғылым академиясының академигі Жүрімбек Сыдықұлы Сыдықов (1922–2018) атындағы қос мектептің барлық материалдық базасын көруге мүмкіндік берді.

Директор Ақмолдаев Даниярмен

Мектепте барлығы 121 мұғалім жұмыс жасайды. Олардың ішінде:

Модератор - 28, Сарапшы мұғалім - 38, зерттеуші мұғалім - 36, шебер мұғалім - 1. Жалпы мұғалімдер сапасы - 85%-ды құрайды. Биылғы оқу жылында мектептен білім алатын 1167 оқушы жоспарлануда, оның ішінде 98 бала мектепке дейінгі дайындықта. Төменгі буын, 1-4 сыныптарда - 414 оқушы, орта буында, 5-9 сыныптарда - 508 оқушы, жоғарғы буында, 10-11 сыныптарда - 147 оқушы. Барлығы 52 сынып комплектісін құрады.

Қаншайым Сейдуалиқызы, биылғы жылы қанша оқушы мектеп бітірді және олардың қаншауы мемлекеттік грантпен оқуға түседі деп ойлайсыз?

Биылғы жылы 11 сыныпты 55 оқушы бітірді, олардың ішінде жоғарғы тест нәтижесін көрсете алған 22 оқушы мемлекеттік грант иегері болады деп үміттенеміз.

Үміттеріңіз ақталсын! «Мектепке жол» қайырымдылық акциясына қанша бала қамтылады?

«Мектепке жол» қайырымдылық акциясына биылғы жылы 150 бала қамтылады, олардың ішінде көп балалы отбасы балалары - 97, толық емес отбасы балалары - 38, сенімхатпен есепте тұратын оқушы - 3, аз қамтылған - 12 оқушы. Бүгінгі күні мемлекеттік бюджет тарапынан арнайы бөлінген қаржыға 78 балаға көмек жасалынды. Енді демеушілер тарапынан да көмек болады. Жылда көмек беріп жүрген демеушілеріміз бар.

Биылғы 2026-2027 оқу жылын жоғары нәтижемен аяқтауларыңызға тілектеспіз. Іске сәт!

ЖҮРІМБЕК СЫДЫҚОВ АТЫНДАҒЫ МЕКТЕП

Біз Ақсу ауданы орталығында Жылқыбаев Нұржан Кәкімұлы басқарып отырған Жүрімбек Сыдықов атындағы аралас мектепке бет бұрдық.

Бізге белгілі болғаны мектеп ғимараты 1976 жылы 844 орынға арналып салынған екен. 2023 жылы мектепке толық күрделі жөндеу жұмысы жүргізілген. Барлық мұғалімдер саны - 82.

Биылғы 2026-2027 оқу жылында мектептен 715 бала білім алады деп жоспарлануда.

Мектептегі мұғалімдер ішінде сурет, сызу пәнінің мұғалімі Жұмағали Тасқын Сержанұлы нағыз қылқалам шебері екендігі

Ж.Сыдықов мектебі

жасаған жұмыстарынан көрініп тұр. Мектеп ішіндегі кең дәліз қабырғасына бейнеленген І.Жансүгіровтің, Бауыржан Момышұлының портреті және де басқа туындылары еріксіз көңіл аударады. Спорт зал, акт залы, асхана, оқу кабинеттері, бәрі талапқа сай жасалып қойылыпты. Жаңа оқу жылын алаңсыз бастай беруге болатыны көрініп тұр. Тек, мектеп ауласында орналасқан стадиондағы жұмыстарды толық аяқтау қажеттілігі бар.

Нұржан Кәкімұлы өткен оқу

жылының қорытындысы бойынша қанша оқушы 11 сыныпты бітірді?

2026 жылы 11 сыныпты 51 оқушы бітірді. Олардың қаншасы мемлекеттік грантқа ие болатыны әзірше бізге белгісіз.

Ж.Сыдықов мектебінің директоры Жылқыбаев Нұржанмен

«Мектепке жол» қайырымдылық акциясына қанша бала қамтылмақ?

Жалпы «Мектепке жол» қайырымдылық акциясына 95 бала қамтылмақ. Оның ішінде аз қамтылған отбасы балалары - 4, жалғыз басты ана балалары - 11, қалғандары көпбалалы отбасы балалары. Әр балаға шамамен 30-50 мың теңге шамасында көмек беріледі. Демеушілер табылады.

Мектеп формасына қатысты қойылатын қандай талап бар?

Мектеп формасына қойылатын талаптар 2016 жылдан бастап енгізілді.

Жаңа оқу жылында мектеп формасына қойылатын талаптар өзгермейді, яғни оқушылар мектепке бұрын сатып алған немесе биылғы оқу жылында дайындаған формамен келе алады. Ал, мектеп формасы жоқтар таза, ұқыпты классикалық киім үлгісімен мектепке бара алады.

Ата-аналар мектеп формасының өндірушісін таңдауда және оны бөлшек сауда желісі арқылы тиімді бағамен өз еркімен сатып ала алады.

Түйін: Ақсу ауданының мектептерінің жаңа оқу жылына дайындық барысын байқамақ болған сапарымызда әзірше аудан орталығының екі мектебінің тындырымды дайындықтарына куә болып қайттық. Сапарымыздың жалғасын газетіміздің келесі санынан оқисыздар.

«ҚАЗІРГІ ЖАСТАР ІШПЕЙДІ» ДЕГЕН ҰҒЫМ - ҚАТЕ ҰҒЫМ

Ерғабайов Мақсат Бейбітұлы
нарколог-психиатр

Синтетикалық есірткіге тәуелділерге келетін қауіп

Мысалы, 2017-2018 жылдары синтетикалық есірткімен емделетін 2-3-ақ адам болатын, олардың қатарында балалар жоқ еді. Қазір бізде синтетикалық есірткіні қабылдайтындар өте көп. Оның себебі - қолжетімді болып тұр. Олар синтетикалық есірткіні «наркотик» деп есептемейді, «таза ләззат алу үшін» деп, «диззи» сияқты немесе сыра мен арақтың қатарында көреді де, қабылдай береді.

Ал синтетикалық есірткінің ең жаманы сол - ол өте жасырын, жымсықы қауіпі бар. Бір-екі

Соңғы жылдарда үлкендер арасында «қазір жастар ішпейтін болыпты» деген пікір жиі айтылып жүр. Бір жағынан ондай пікірге риза боласың, жастардың ақылы кіре бастапты-ау дегендей. Алайда, өкінішке қарай, қазір ішетін адамдар көп. Арнаулы наркологиялық орындарда күніне 5-6 адам есепке алынады. Айтайын дегенім, бүгінде жастардың арасында арақ ішетіндер де, шегетіндер де, «иіскейтіндер» де бар. Есірткінің (наркотиктің) жаңа түрлері көбейіп келеді. Оған мысал, соңғы жылдары синтетикалық есірткілердің пайда болуы. Синтетикалық есірткілер - зертханаларда жасанды түрде жасалатын, психикаға және жүйке жүйесіне қауіпті әсер ететін химиялық заттар. Бізге 14-15 жасар жасөспірімдер келеді, бірақ біз оларды бірден есепке алмаймыз. Себебі - олар оқуы керек. Сондықтан «олардың болашағына кедергі болмасын» деп, тек дәрігердің бақылауына алынады. Бақылауға алынғанымен, жастар арасында синтетикалық есірткіге тәуелділік өсіп жатыр...

жапты да, қызметкерлерін қамады да. Бірақ есірткі басқа жақтан шығарылып жатады.

Басты негізгі нүктесі қайда

алшақтататын күшті химиялық қоспалар; дизайнерлік наркотик; МК; т.б түрлері көбейіп барады. Бұны қолданғаннан 1-2 сағаттан кейін қайту кезіндегі ауру сезімін еш дәрімен қайтара алмайсың, қайтадан соны қолдану керек.

Алкоголизм бізде дамып жатыр. Мектептегілер ойлайды «сыраның құрамында спирт аз, оны ішкеннен ештеңе болмайды» деп, оның құрамында адам ағзасына зиян келтіретін басқа заттар өте көп. «Пивной алкоголизм» - «гебринизм» деген бар, ол жеке бір тақырып.

Қазіргі таңда ата-аналар өз балаларының теріс әрекеттерін жасыруға тырысады, ол дұрыс емес. Мысалы, баласынан әкесі не шешесі есірткі тауып алды ма, одан сұрайды, бала «менікі емес» дейді немесе «қоямын» дейді. Ата-ана өз баласына сенеді, өздігінен қоя алмайтындығын ескермейді және жария еткісі келмейді. Ол қоя алмайды - бір рет қолданды ма, болды, ол тәуелді болып қалады.

Баласынан «тәуелділікті» байқаған ата-ананың міндеті

Миында НМДА рецептор соны іздеп тұрады. Ата-ана жасыра-жасыра, емді әбден кешіктіреді, бізге сенбестік те болуы мүмкін. Олай болмайды, бір рет көрді ме, бірден дабыл қағу керек, бізге әкелу керек. Бізде емделу тегін, жасырын емделуге де болады. Біз уақытында тоқтатып, уақытында емдеп, жазуға болатынын айтамыз.

Мысалы, жақында Канарова деген қызды, мектеп оқушысы, емдеп, жаздық, Павлодарға

жібердік, басқа шара жасадық, уақыты өтіп кетсе де, әйтеуір тоқтаттық. Ал, тіпті кешігіп келгендерде емделуге мүмкіндік жоқ. Олар не өледі, не сандырақ ауру болады.

Сандырақтың да түрлері көп. Мынадай жағдай болған: он-шақты жыл бұрын Махмуд деген жап-жас жігіт болған. Ол машинаның

майын, қосалқы бөлшектерін сататын, өте бай болды, жағдайы өте жақсы. Сол есірткіге отырады, 2-3 ай қолданады, содан елес сезімдер пайда болады...

Ол «менің ішімде жын бар, соны сыртқа шығармауым керек, ол сыртқа шықса, әлемге ақырзаман келеді» деген сандырақ оймен жүрген, денесінің бәрін крестеп тілгілеп тастаған. Көп қабатты үйде тұратын. Бір күні пәтерінің бәрін тұмшалаған да крестеп тастаған. Содан газбен өзін жарып жібермекші болған. Сонда, «менімен бірге ішімдегі жын (дьявол) да жарылып кетсін, әлемге зиян келмесін» деген ой болған. Газдың иісін сезген, жігіттің жағдайынан хабардар көршілері хабар беріп, көпқабатты үйдегі адамдарды құдай сақтап қалды.

Милициялар келіп алып кетеді. Жүйке аурулары емханасында тексереді. Ем тағайындайды. Бірақ оң нәтиже болмайды.

Бізге, наркодиспансерге әкеліп тексертеді, наркотест жасаймыз, ештеңе көрсетпейді. Мамасынан сұрасақ, үйінен белгісіз қағаздар тауып алғанын айтады, көрсетеді. Сөйтсек, синтетикалық есірткі екен. Ол өзі күнделік жазып отырған екен, неше түрлі жындардың аттарын, нөмірлерін жазған («номер Данджана» деген сияқты), суреттерін салған, ана суреттер өте қорқынышты. Өзі ішіндегі уайымын түгел жазған. Бір телефон нөмірін жазып қойыпты, қоңырау шалсақ, өшірулі. Аурудың өзімен сөйлестік, емдедік, кішкене есін жиғандай болды. «Қолыңдағы кесілген орындар неге іріңдеп кеткен?» деп сұраймыз, ол «дьявол шығып кеткен» дейді. Бір есірткі осындай жағдайға келтіріп отыр.

Есірткіге тәуелді балалар көбейді

Қазір бізде мұндай жағдайлар өте көп. Барлық есірткі қолданғандар да тура осындай. Бір қыз «ішкі дауысым айтты» деп, төртінші қабаттан секірмекші болған. Құдай оңдап, анасы ұстап

қалыпты. Осының бәрі біздің қалада болған жайлар.

12 жастағы қызға, кім бергені белгісіз, есірткі қолданған соң, жезөкшелікпен айналысып кеткен, 14 жасында мүлде жаман болып, шет елге сатылып кеткен. Құдай сақтасын! Ол енді бізде болған жоқ, Алматы жақта болған - судмед экспертизадағы адаммен жұмыс істегем, содан естідім. Ең жаман есірткі, негізі есірткінің жақсысы жоқ қой. Қайда болса да бала - біздің еліміздің болашағы ғой, олар осындай болып жатқанына қынжыласың...

Біз енді есірткіге тәуелділіктің алдын алумен (профилактикамен) айналысып жатырмыз: мектептерге, жоғары оқу орындарына барамыз, дәріс береміз, «дөңгелек столдар» өткіземіз, ОБН-нің адамдарымен бірге жүреміз. Түрлі роликтер түсіреміз, есірткі қолданғандардың жағдайларын көрсетеміз, айтамыз, түсіндіреміз. Полициялар өздерінің істері жайлы айтады, заңды түсіндіреді, 10 жылдан 15 жылға дейін сотталып кеткендер туралы әңгімелеп береді.

Аллаға шүкір, әсері бар, спортпен айналысатын балаларды байқаймыз. Балаларын әкеліп жасырын емдететіндер де, өздері келіп ем алатындар да бар. Алып келеді, өздері келеді, біз олармен сөйлесеміз, ем тағайындаймыз. Олармен біздегі жақсы психологтар да сөйлеседі.

Бізге еріктілер де пациентпен әңгімелесіп, түсіндіру жұмыстарымен айналысуға көмектеседі. Олар - кезінде есірткі қолданып, зардабын шегіп, ем алғандар. Олар өз басынан өткендерін әңгімелейді, ем қабылдауға ұмтылып, жазылуға қалай бет бұрғандары туралы айтады. Оның да аурудан азап шеккендерге әсері жақсы.

Сондай еріктілердің бірі - Гүлнұр деген қыз, келіп, ауырғандармен әңгімелеседі. Өзі осы қалада жұмыс жасап жүр қазір. Тағы Валентин деген жігіт бар. Туысқандарына айтамыз, бақылау жасатамыз. Өзіміз де емдейміз, Павлодарда оңалту орталығы бар, үш-төрт адамды сол жаққа жібереміз. Мысалы, осы айда үш адамды жібердік. Әйтеуір, алдымызға келген жанға қолдан келгенше, көмегімізді жасап, адам қатарына қосуға тырысамыз. Үкімет те жағдай жасап жатыр. Тегін емдейміз. Жеке ақылы емдейтін орталықтар да бар.

Жалғыз біз емес, есірткімен бәріміз күресуіміз керек. Ең алдымен, ата-ана балаға мұқият болу керек. Балада өзгеріс байқаса, бірден біздің көмегімізге жүгінгені абзал. Мектеп, жоғарғы оқу орындары да, қоғамдағы әрбір азамат бала болашағына көңіл бөлсе екен!

Біз бәріміз дені сау бала туғымыз келеді, бірақ
әрдайым бұған қажеттінің барлығын жасай
бермейміз

Темекі шегу

Ішімдік

Есірткі

Егер дер кезінде бұл зиянды әдеттерден құтылмаса, бұл
болашақ баланың аномалиялық ақауларына әкелуі мүмкін.

қолданғаннан кейін-ақ болды, адам одан шыға алмай қалады. Тәуелді болып қалады.

Спиртті ішімдікке ескерту бар ғой және ол үшін қолданылатын арнайы заң бар: 18 жасқа дейінгі адамдарға сатылмайды, дүкендерге тек түскі 12-ден түнгі 12-ге дейін ғана сатуға рұқсат беріледі және сыртына жазылады - «Спиртті ішімдікті шамадан тыс қолдану - сіздің денсаулығыңызға зиян» дегендей...

Ал, синтетикалық есірткіде ешқандай ескерту жоқ, ашық сатылып жатыр, магазинде де, телефон-интернет арқылы да сатылып жатыр. «Телеграмм» каналда сататындар тіпті қуанып алған.

Өндіретін адамдар басқа жақта, тарататын адамдар басқа жақта отыр, оларды анықтау мүмкін емес. «Телеграмм» каналда басқа мекен-жай береді де, оны аңду өте қиын. Қазір «Телеграмм» каналды аңдитын ОБН-нің жеке бөлімі бар, басқаларды тапса да осы каналдағыларды табуға қиналады.

Жаңа синтетикалық есірткі баланы өлімге әкеледі

Синтетикалық есірткінің тағы бір ерекшелігі, бұл - жаңа есірткі, анықтай алмайсың. Клиникасына қарап тұрсаң - адам есірткіден мас болып тұрады. Ал, зертхана синтетикалық есірткіні көрсетпейді.

Өйткені, оны аңдып қайта зертханадан өткізіп, тестін тапқанша басқа түрі пайда болады. Сол себепті де анықтау өте қиын. Оны шетелде шығара ма, бізде шығара ма, анық білмейсің.

Бізде неше түрлі зертханалар бар. Бір-екеуін анықтады да,

Дүйсенбі - Понедельник, 10 тамыз

 ХАБАР	
05.00 Дильназ Ахмадиеваның шығармашылық кеші	14.30 «Арнайы репортаж»
07.00 «Оян!»	14.57 «Азбука Конституции»
09.00 «Cover show»	15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
10.00 Т/х «Мәдениет үйі»	15.20 «Әсем әуен»
13.00 «ОйнаQ»	15.50 «Конституция әліппесі»
14.00 МультТ/с «Турбозавры»	16.00 Новости/прямой эфир
15.00 «Халық таңдауы»	16.15 «Жаңа конституция»
15.30 Т/с «Бозторғай»	16.20 «DARA LINE»
17.30 «Абайдың әндері»	17.00 «Жетісу жақұты»
19.00 Новости	17.30 «Жетісу әуендері»
19.30 Жаңалықтар	17.50 Халықтық конституция
20.00 «Қарлығаш ұя салғанда»	18.00 «19 аймақ» /тікелей эфир
21.00 Т/х «Ар алдында»	18.45 «Конституция әліппесі»
23.00 «Қызық » times	18.40 «Әсем әуен»
00.15 «Райское место»	19.30 «Фибрат»

ЕВРАЗИЯ
--

06.00 «Қаймақ»
07.05, 19.05 «Koremiz-шоу»
08.00 «Қайырлы таң. Қазақстан!»
09.30 «Доброе утро, казах-стан!»
11.05 «Жить здорово»
12.10 «Давай, поженимся!»
13.10 «Модный Приговор»
14.10 «Жаңалықтар»
14.25 «Новости»
14.30 «Особенное лето»
18.30, 03.25 «Басты жаңалықтар»
20.00, 01.45 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.35 Т/с «Аутсайдер»
02.25 Т/с «Господа офицеры»
03.45 «Алкион»

КТК
--

07.05 «Ктк қоржыны»
07.55 «әнім сен едің», ойын-сауық
08.55 «Сүйгенің қайда», отандық Т/хсы
10.20 Т/с «Марашанец»
12.20 «Было дело», документальный детектив
14.30 Х/ф«Ауылбайский участковый»
16.30 Т/с «Певница»
18.30 Т/с «Рамо»
20.30 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.30 Т/с «Лимитчицы»
23.40 Т/с «Хозяйка»
01.40 Т/с «Певница»
03.25 Т/с «Марашанец»
05.05 «Сүйгенің қайда»
06.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау)

ЖЕТИСҮ

07.05 «Конституция әліппесі»
07.10 «Әсем әуен»
07.20 «Еркін қозғалыс»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.05 «Ұлт ұяты»
09.55 «Конституция әліппесі»
10.00 «Үгәгей melody»
10.45 Халықтық конституция
10.50 «Еркін қозғалыс»
11.05 «Бір шәугім шай»
11.30 «Күлкі қоржын»
11.50 «Жаңа конституция»
12.05 «Әсем әуен»
12.53 «Конституция әліппесі»
13.00 «Единый народ»
13.25 «Жаңа конституция»
13.30 «Әсем әуен»
14.25 Халықтық конституция

ХАБАРЛАНДЫРУ

17.08.2026 ж. бастап 10 күн жұмыс ішінде ҚО мен ТРЖҰДБ ақпараттық жүйе ndbecology.gov.kz. сайтында Жетісу облысының Панфилов ауданында орналасқан «Жаркент-1» құм-қиыршық тас қоспасының кен орнын жою жоспарына «Қоршаған ортаны қорғау» бөлімі бойынша қоғамдық талқылаулар арқылы қоғамдық тыңдаулар өткізіледі.

Белгіленген қызметтің бастамашысы: «Elite Elegance» ЖШС, БСН 060540000266, мекен-жайы: Алматы қаласы, Жетісу ауданы, Рысқұлов даңғылы 63 үй, тел.87076844023, geo.company@bk.ru.

Жоба материалдарымен ҚО мен ТРЖҰДБ ақпараттық жүйе ndbecology.gov.kz сайтында танысуға болады. Ұсыныстар мен ескертулер ndbecology.gov.kz сайтында қабылданады. Экологиялық жобаны әзірлеуші: «Р.А. Құрманғалиев» ЖК, тел. 87012775623, rufat.taldyk@mail.ru.

«Жетісу облысының табиғи ресурстар және реттеу басқармасы» ММ, priroda@zhetisu.gov.kz, Тел. 87282329867, Талдықорған қ., Қабанбай батыр к-сі, 26.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

С 17.08.2026г. в течении 10 рабочих дней на сайте информационной системы НБД СОС и ПР ndbecology.gov.kz. проводятся общественные слушания посредством публичных обсуждений по разделу «Охрана окружающей среды» к плану ликвидации месторождения песчано-гравийной смеси «Жаркент-1», расположенном в Панфиловском районе области Жетісу.

Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «Elite Elegance», БИН 060540000266, адрес: г.Алматы, Жетысуский район, проспект Рыскулова, дом 63, тел.87076844023, geo.company@bk.ru.

Ознакомится с материалами проекта можно на сайте информационной системы НБД СОС и ПР ndbecology.gov.kz. Предложения и замечания принимаются на сайте ndbecology.gov.kz. Разработчик экологического проекта ИП «Курманғалиев Р.А.», тел.87012775623, rufat.taldyk@mail.ru.

ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Жетісу», priroda@zhetisu.gov.kz, Тел. 87282329867, г.Талдықорған, ул.Кабанбай батыра, 26.

Сейсенбі - Вторник, 11 тамыз

 ХАБАР	
05.00 «Абайдың әндері» концерті	13.40 «Әсем әуен»
07.00 «Оян!»	14.25 Халықтық конституция
09.00 «Cover show»	14.30 «Фибрат»
10.00 Т/х «Мәдениет үйі»	14.57 «Азбука Конституции»
13.00 «ОйнаQ»	15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
14.00 МультТ/с «Турбозавры»	15.20 «Әсем әуен»
15.00 «Халық таңдауы»	15.50 «Конституция әліппесі»
15.30 Т/с «Бозторғай»	16.00 Новости/прямой эфир
17.15 «Махаббат әлемі» концерт	16.15 «Жаңа конституция»
19.00 Новости	16.20 К/ф «Көрінбейтін көмекші»
19.30 Жаңалықтар	17.00 «Дала сыры»
20.00 «Қарлығаш ұя салғанда»	17.20 «Әсем әуен»
21.00 Т/х «Ар алдында»	17.50 Халықтық конституция
23.00 «Қызық » times	18.00 «19 регион» /тікелей эфир
00.15 «Райское место»	18.45 «Конституция әліппесі»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Забудь и вспомни»
07.05, 19.05 «Koremiz-шоу»
08.00 «Қайырлы таң. Қазақстан!»
09.30 «Доброе утро, казах-стан!»
11.05 «Жить здорово»
12.10 «Давай, поженимся!»
13.10 «Модный Приговор»
14.10 «Жаңалықтар»
14.25 «Новости»
14.30 «Особенное лето»
18.30, 03.25 «Басты жаңалықтар»
20.00, 01.45 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.35 Т/с «Аутсайдер»
02.25 Т/с «Господа офицеры»
03.45 «Алкион»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар қайталау
07.30 «әнім сен едің», ойын-сауық
08.30 «Сүйгенің қайда», отандық Т/хсы
09.50Вечерние новости
10.20 Т/с «Марашанец»
12.20 Т/с «Хозяйка»
14.30 Т/с «Лимитчицы»
16.30 Т/с «Певница»
18.30 Т/с «Рамо»
20.30 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.30 Т/с «Лимитчицы»
23.40 Т/с «Хозяйка»
01.40 Т/с «Певница»
03.25 Т/с «Марашанец»
05.05 «Сүйгенің қайда» (қайталау)
06.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау)

ЖЕТИСҮ
--

07.05 «Конституция әліппесі»
07.10 «Әсем әуен»
07.20 «Еркін қозғалыс»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.30 Жаңалықтар
09.55 «Конституция әліппесі»
10.00 Новости
10.25 Халықтық конституция
10.35 «Әсем әуен»
10.50 «Еркін қозғалыс»
11.10 «Азбука Конституции»
11.15 «Әсем әуен»
11.50 «Жаңа конституция»
12.00 «Аман болайық» /тікелей эфир/
12.40 «Әсем әуен»
12.53 «Конституция әліппесі»
13.00 «19 аймақ»
13.35 «Жаңа конституция»

ХАБАРЛАНДЫРУ

17.08.2026 ж. бастап 10 күн жұмыс ішінде ҚО мен ТРЖҰДБ ақпараттық жүйе ndbecology.gov.kz. сайтында Жетісу облысының Панфилов ауданында орналасқан «Жаркент-2» құм-қиыршық тас қоспасының кен орнын жою жоспарына «Қоршаған ортаны қорғау» бөлімі бойынша қоғамдық талқылаулар арқылы қоғамдық тыңдаулар өткізіледі.

Белгіленген қызметтің бастамашысы: «Elite Elegance» ЖШС, БСН 060540000266, мекен-жайы: Алматы қаласы, Жетісу ауданы, Рысқұлов даңғылы 63 үй, тел.87076844023, geo.company@bk.ru.

Жоба материалдарымен ҚО мен ТРЖҰДБ ақпараттық жүйе ndbecology.gov.kz сайтында танысуға болады. Ұсыныстар мен ескертулер ndbecology.gov.kz сайтында қабылданады. Экологиялық жобаны әзірлеуші: «Р.А. Құрманғалиев» ЖК, тел. 87012775623, rufat.taldyk@mail.ru.

«Жетісу облысының табиғи ресурстар және реттеу басқармасы» ММ, priroda@zhetisu.gov.kz, Тел. 87282329867, Талдықорған қ., Қабанбай батыр к-сі, 26.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

С 17.08.2026г. в течении 10 рабочих дней на сайте информационной системы НБД СОС и ПР ndbecology.gov.kz. проводятся общественные слушания посредством публичных обсуждений по разделу «Охрана окружающей среды» к плану ликвидации месторождения песчано-гравийной смеси «Жаркент-2», расположенном в Панфиловском районе области Жетісу.

Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «Elite Elegance», БИН 060540000266, адрес: г.Алматы, Жетысуский район, проспект Рыскулова, дом 63, тел.87076844023, geo.company@bk.ru.

Ознакомится с материалами проекта можно на сайте информационной системы НБД СОС и ПР ndbecology.gov.kz. Предложения и замечания принимаются на сайте ndbecology.gov.kz. Разработчик экологического проекта ИП «Курманғалиев Р.А.», тел.87012775623, rufat.taldyk@mail.ru.

ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Жетісу», priroda@zhetisu.gov.kz, Тел. 87282329867, г.Талдықорған, ул.Кабанбай батыра, 26.

Сәрсенбі - Среда, 12 тамыз

 ХАБАР	
05.00 «Махаббат әлемі» концерті	13.00 «19 регион»
07.00 «Оян!»	13.35 «Жаңа конституция»
09.00 «Cover show»	13.40 «Әсем әуен»
10.00 Т/х «Мәдениет үйі»	14.20 Халықтық конституция
13.00 «ОйнаQ»	14.25 «Ауылдан адам көшкенмен...»
14.00 МультТ/с «Турбозавры»	14.45 Әсем әуен
15.00 «Халық таңдауы»	14.57 «Азбука Конституции»
15.30 Т/с «Бозторғай»	15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
17.30 «Асыл арман» концерт	15.15 «Жаңа конституция»
19.00 Новости	15.20 «Әсем әуен»
19.30 Жаңалықтар	15.50 «Конституция әліппесі»
20.00 «Қарлығаш ұя салғанда»	16.00 Новости/прямой эфир
21.00 Т/х «Ар алдында»	16.15 «Жаңа конституция»
23.00 «Қызық » times	16.20 К/ф «Өзгеремін»
00.15 «Райское место»	17.00 «Үгәгей melody»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Забудь и вспомни»
07.05, 19.05 «Koremiz-шоу»
08.00 «Қайырлы таң. Қазақстан!»
09.30 «Доброе утро, казах-стан!»
11.05 «Жить здорово»
12.10 «Давай, поженимся!»
13.10 «Модный Приговор»
14.10 «Жаңалықтар»
14.25 «Новости»
14.30 «Особенное лето»
18.30, 03.25 «Басты жаңалықтар»
20.00, 01.45 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.35 Т/с «Аутсайдер»
02.25 Т/с «Господа офицеры»
03.45 «Паутина»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар қайталау
07.30 «әнім сен едің», ойын-сауық
08.30 «Сүйгенің қайда», отандық Т/хсы
09.50Вечерние новости
10.20 Т/с «Марашанец»
12.20 Т/с «Хозяйка»
14.30 Т/с «Лимитчицы»
16.30 Т/с «Певница»
18.30 Т/с «Рамо»
20.30 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.30 Т/с «Лимитчицы»
23.40 Т/с «Хозяйка»
01.40 Т/с «Певница»
03.25 Т/с «Марашанец»
05.05 «Сүйгенің қайда» (қайталау)
06.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау)

ЖЕТИСҮ
--

07.05 «Конституция әліппесі»
07.10 «Әсем әуен»
07.20 «Еркін қозғалыс»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.30 Жаңалықтар
09.55 «Конституция әліппесі»
10.00 Новости
10.25 Халықтық конституция
10.35 «Әсем әуен»
11.10 «Азбука Конституции»
11.15 «Әсем әуен»
11.50 «Жаңа конституция»
12.05 «Біздің толқын» /тікелей эфир/
12.50 «Конституция әліппесі»

ХАБАРЛАНДЫРУ

17.08.2026 ж. бастап 5 күн жұмыс ішінде ҚО мен ТРЖҰДБ ақпараттық жүйе ndbecology.gov.kz сайтында Жетісу облысы Алакөл ауданы Жамбыл ауылында орналасқан «Pana Industries» ЖШС Дорпер тұқымын өсіру бойынша қой фермасы үшін (пайдалану кезеңінде, қолданыстағы объект үшін) «Қоршаған ортаны қорғау» бөлімі бойынша қоғамдық талқылаулар арқылы қоғамдық тыңдаулар өткізіледі.

Белгіленген қызметтің бастамашысы: «Pana Industries» ЖШС, БСН 221040013584, мекенжайы: Жетісу облысы, Алакөл ауданы, Жамбыл ауылы, Бауыржан Момышұлы көшесі, 1., Тел.87758391771, industpana@gmail.com.

Жоба материалдарымен ҚО мен ТРЖҰДБ ақпараттық жүйе ndbecology.gov.kz сайтында танысуға болады. Ұсыныстар мен ескертулер ndbecology.gov.kz сайтында қабылданады. Экологиялық жобаны әзірлеуші: «Р.А. Құрманғалиев» ЖК, тел. 87012775623, rufat.taldyk@mail.ru.

«Жетісу облысының табиғи ресурстар және реттеу басқармасы» ММ, priroda@zhetisu.gov.kz, Тел.87282329867, Талдықорған қ., Қабанбай батыр к-сі, 26.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

С 17.08.2026г. в течении 5 рабочих дней на сайте информационной системы НБД СОС и ПР ndbecology.gov.kz проводятся общественные слушания посредством публичных обсуждений по разделу «Охрана окружающей среды» для Овцеводческой фермы по разведению породы Дорпер ТОО «Pana Industries» расположенного в с.Жамбыл Алакольского района области Жетісу (в период эксплуатации для существующего объекта).

Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «Pana Industries», БИН 221040013584, адрес: область Жетісу, Алакольский район, с.Жамбыл, ул.Бауыржана Момышұлы, 1. тел.87758391771, industpana@gmail.com.

Ознакомится с материалами проекта можно на сайте информационной системы НБД СОС и ПР ndbecology.gov.kz. Предложения и замечания принимаются на сайте ndbecology.gov.kz. Разработчик экологического проекта ИП «Курманғалиев Р.А.», тел.87012775623, rufat.taldyk@mail.ru.

ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Жетісу», priroda@zhetisu.gov.kz, Тел.87282329867, г.Талдықорған, ул.Кабанбай батыра, 26.

КАК ТОКАЕВ «ОТКРЫЛ ДВЕРЬ» В ЕВРОПУ

В интервью журналиста Эксклюзив кз. Мерей Сугурбаевой с чешским политиком Джамилей Стехликовой можно узнать о многом интересном. Например, как утверждает политик, «Казахстан избавил Европу от векового страха перед «ордой». Это высказывание является, как бы, комментарием международной встречи Путина и Токаева в Омске, где Касым-Жомарт Токаев предложил «заморозить» российско-украинский конфликт. И пояснил почему. Более подробно – в материале Exclusive.kz.

ФЛАГ УКРАИНЫ В КАЗАХСТАНЕ

– После заявления Касым-Жомарта Токаева о необходимости остановить войну в Украине на встрече с Владимиром Путиным только ленивый не сказал, что на него повлияли США, Европа и Китай, это был «договорняк» и т.д. Но как восприняли речь казахского президента в других странах?

– Я прокомментирую это событие, опираясь на взгляды моих друзей и коллег – политиков, среди которых много депутатов Европейского парламента. После встречи в Омске они звонили, чтобы поздравить меня. Вначале я даже удивлялась этому, а потом поняла, что для Европы это на самом деле праздник. Смелое выступление казахстанского лидера влило в жилы европейцев больше уверенности в себе. В их комментариях исподволь слышится: «А колосс-то оказался на глиняных ногах». Дело в том, что у Евроаы (особенно у Восточной) есть собственный опыт взаимодействия с Россией. Многие чехи, например, побаиваются ее, более того – у нас все еще много так называемых русофилов. Европейцы продолжают видеть за Россией «великую орду» – Сибирь с ее дремучей тайгой, а за ней – бескрайние степи. И вдруг оказалось, что король-то гол. Самый сильный представитель Центральной Азии в лице Казахстана, который в Европе воспринимается как лидер всего этого региона, уже не стоит за ним. Нельзя все народы региона бросать в одну кучу, мы-то знаем, что многовекторный Казахстан уважает не только собственный путь, но в Европе видят главным образом только Казахстан, другие народы Центральной Азии там пока не различают совсем.

Благодаря второму шагу казахского президента, который Европа заметила (первый был в 2022 году на Петербургском экономическом форуме), она окончательно поняла, что Россия теряет своих спутников и что мечта Путина о возрождении Советского Союза и доминировании в нем мертва. Восприняв выступление Токаева в Омске как смелый шаг, они больше не воспринимают Казахстан как мягкое подбрюшье России, каким он представлен на карте мира. Придя, наконец, в себя от всепоглощающего страха, наиболее здравомыслящие политики теперь уже знают, что сумасшедшими на огромном евразийском пространстве являются только Путин и только Россия. Говоря о Казахстане, они не устают в разговорах со мной упоминать о мудром восточном лидере. Для них выступление казахского президента в Омске дало возможность испытать огромное облегчение и понимание того, что Путин находится в изоляции. Европейцам очень важно знать, что он слаб.

Мой большой друг, покойный министр иностранных дел Чехии Карел Шварценберг шутил, что «мы, европейцы, боимся двух сил – турков и орду (Россию)». Аристократ, представитель старинной дворянской фамилии, связанной со всеми королевскими родами (его предки защищали Вену от турков в XVI-XVII веках) – и, представьте, страх перед азиатчиной, какой воспринималась Россия!

И тут вдруг этот страх у европейцев пропал, потому что Казахстан-то на самом деле оказался нормальной здравомыслящей страной. После майской помпезной встречи Путина в Астане, когда я оправдывалась тем, что у нас на Востоке принято встречать так каждого гостя, мне не верили, говорили, что за этим на самом деле стоит страх и подобострастие Токаева перед Путиным.

Но после Омской встречи Европа поняла, что мотивы у политиков могут быть какие угодно (их у них всегда много), но Токаев, во-первых, не боялся Путина, а, во-вторых, отстаивая интересы своей страны, дал понять, что Казахстан, будучи субъектным, имеет собственную политическую волю. То есть Казахстан поддерживает Украину, с уважением относится к ее культуре, истории, традициям и не признает такие сепаратистские псевдодостраны как ЛНР и ДНР. И хотя война, а именно бомбардировки Украины, вредит

нашим нефтяным интересам, Казахстан понимает, кто ее развязал, и кто ее может закончить – только Кремль.

В Европе видят обычно большую Россию, дальше идут какие-то непонятные бывшие колонии, а потом начинается Китай. Поэтому то, о чем казахский президент сказал Путину в Омске, было похоже на поднятие в глубоком российском тылу украинского флага. Никто в Казахстане, разумеется, не поднимал его, но десятки европейских политиков увидели его. В Брюсселе мне говорили, что наконец-то заметили Казахстан. Вернее, в европарламенте заметили его давно, но теперь как бы приняли в семью здравомыслящих. демократически рассуждающих партнеров, потому что Токаев сказал, что «мы» (Казахстан) – часть цивилизованного мира. Это больше, чем заметить существование страны на карте.

ИСТОРИЧЕСКИЙ ПОВОРОТ

Нужно понимать, что шаг, который сделал казахский президент в Омске, неовзвратен. Европа восприняла это как пощечину России. Путин думал, что Токаев будет обязан ему по гроб жизни за введение войск ОДКБ в Казахстан в январе 2022 года. Но Токаеву, видимо, уже

надоело напоминание про тот «должок». Развязанная Россией война уничтожает весь миропорядок, а Токаев – дипломат, воспитанный ООН. Он мечтает вернуть пусть отчасти авторитарный (особенно в Казахстане), но порядок. А то, что делает Путин, – это деструкция, разрушение, опасность для существования в том числе и Казахстана. Токаев защищает саму идею суверенитета стран. Прежде, чем напасть на Украину, российская пропаганда стала распространять нарратив о том, что это придуманное государство. Последним бредом Путина было то, что Сталин подарил Киеву Западную Украину и что теперь ее разделят между собой Польша, Венгрия и Румыния. Но такой же бред Путин нес и по отношению к Казахстану. И это стало причиной того, почему степняки, подняв головы в лице своего президента, тихо и внятно сказали: «Хватит устраивать хаос в мире. Мы – ваши соседи, и мы не будем молча смотреть на это». И мир это услышал.

Обычно то, что слова политиков живут несколько дней, включая Трампа. Слова Токаева мир обсуждает до сих пор, потому что они стали историческим поворотом восприятия России политиками всего мира и особенно Европы. Это сигнал того, что и она сама, и Путин, ее президент, остались одни. Дальше уже никто не собирается терпеть тот произвол, который она творит. Рядом с Россией останется только Белоруссия, но она в отличие от Казахстана – не суверенная страна, а ее вассал. Президент Токаев четко дал понять: мы – не вассалы.

– Политики стали узнавать Казахстан, а в мире наша страна стала, наконец, узнаваемой?

– В этом отношении вся Центральная Азия для мира слепое пятно. Только действительно хорошие политики дифференцируют отличия в политиках отдельных центрально-азиатских

государств. После шагов, сделанных президентом Токаевым, они почувствовали, что здесь есть, на кого опереться, поэтому возникло желание сотрудничать не только на уровне бизнеса. На том же КТК завязаны интересы не только казахов и русских, но в том числе и американцев и европейцев. Но теперь Казахстан становится для Запада не только партнером по расчету, но и «по любви» и общим ценностям. В этом отношении Казахстан появился на политической карте цивилизованных сил добра и партнеров, с которыми можно договариваться и вместе строить будущее. И это будущее преодолевает деструкцию этой войны и избежит каких-то катастрофических последствий. Молодая страна хочет жить и развиваться в семье демократических народов, а не бегать и прислуживать «пахану», который, размахивая «топором», пугает всех, как разбойник с большой дороге.

Токаев сказал обо всем этом со знанием всех последствий, которые будет иметь развязанная Россией война. Путин мстителен так, что он может неожиданно, непонятно – когда, но вспомнить обиду. Но Токаев все-таки политик и он понимает, что стратегия важнее, и что Россия, несмотря на то, что боевые действия, возможно, будут продолжаться еще долго, войну фактически проиграла. В нынешнем своем состоянии мертва, и Казахстан уже не будет помогать ей продолжать деструкцию и разрушения.

Наша страна, как мы уже говорили, не может сразу вырваться из ее объятий. «Всаживать нож в брюхо» – не метод восточной многовекторной политики. Однако, Токаев, как дипломат и восточный человек в лучшем смысле этого слова, мягко не стелет, но спать России будет жестко. В целом национальный характер нашего народа – мягкий и дипломатичный, казахи стремятся жить со всеми в мире без всяких перманентных революции и войн, как это происходит в России, но когда нас совсем прижмет, мы выходим на бунты. Вспомним взрывы перед такими историческими поворотами, как в 1916 году, затем в 1986-м и 2022 годах. Я считаю, что слова Токаева в Омске – знание того, что падение все еще доживающей свой век Российской империи во всех смыслах этого слова не за горами.

КОНЕЦ ТЕРПЕНИЮ

– Но есть мнение, что Токаев не заинтересован в окончании войны...

– Это ложь. Мы упомянули КТК: Казахстан теряет огромные деньги из-за этой войны. Токаев, конечно, человек с авторитарными амбициями, но для сохранения власти ему нужно прежде всего накормить народ. Если казахам нечего будет есть, его сметут сразу, а все основные прибыли Казахстана – это продажа нефтяных продуктов, 80% которых идет через Россию.

Когда украинцы бомбят Новороссийск, они не думают о том, что казахи транспортируют свою нефть через Россию, им нужно выиграть войну. Токаев, понимая это, говорит, что Казахстану очень больно видеть, как Украина бомбардирует легитимные (правоплатные) военные цели, поэтому наша страна хочет, чтобы война закончилась, так как благосостояние нашей страны связано с нефтепродуктами.

Токаев высказывается редко, но метко. Это не Трамп, который трижды в день может поменять свое мнение. Он любит геополитику, но она стоит на экономике. Почему на Казахстан сейчас смотрят? Не потому, что у него огромная территория, а

потому, что это, действительно, сильный партнер и солидный игрок на экономическом уровне, а война разрушает экономику Казахстана. Поэтому Токаев подлинно заинтересован в окончании войны.

– У нас многие боятся, что как только Путин закончит войну в Украине, может пойти на Казахстан.

– Он способен на любую глупость. Может напасть и на страны Балтии, и на Казахстан. Но сейчас у него нет ресурсов и Токаев последними своими двумя шагами как раз сделал ему мягкое предупреждение, чтобы он не лез к нам с пропагандой о том, что Казахстан – искусственная страна и вообще история страны началась с Назарбаева, до него ее вообще не было. Оно прозвучало как в отношении Золотой Орды, как колыбели государственности на евразийском пространстве, так и того, что война не имеет смысла. И сделано это было, конечно, еще и потому, что у Токаева за спиной стоит могучий Китай.

– У нас уверены, что Токаева об этом попросили Америка и Европа, и вот он, посоветовавшись с Китаем, поехал в Омск.

– Я уверена, что у него и без этого достаточно авторитета. Токаев не такой политик, который, если Европа или Америка попросят о чем-то, то тут же побежит исполнять. И не такой, что поедет в Пекин советоваться и спрашивать разрешения. Да, у него хорошие отношения с Китаем, но он не ведет себя с ней как вассал, а на востоке уважают людей, которые держатся за достоинством.

Надо, повторю еще раз, понимать, что он паритетный и весомый игрок. Он может делать самостоятельные шаги, которые может объяснить, где угодно, поэтому, куда ни посмотри – на Америку, Китай, Европу и Турцию, Казахстан сегодня уважают все, кроме России. Это единственная страна, которая позволила себя унижать казахов, проверяя отчество президента и заявляя, что Казахстан – искусственное государство. Любой человек, чье отчество коверкают пятый раз, неверное, рассердится. И у Токаева терпение тоже, видимо закончилось, но для этого ему не нужны были напештывания извне.

Вес его и Путина сейчас таковы, что их можно сравнивать. При этом у первого он однозначно идет вверх, а российского лидера – вниз, потому что он для многих сегодня нерукопожатный, а Токаев – рукопожатный для всего мира. Да, он хорошо встречал Путина в Астане, но при этом разговаривал и с Зеленским тоже.

И обратите внимание. МИД Украины поблагодарило Токаева за призыв остановить войну. То есть все, что делает казахский президент на геополитической арене, является правильным. Можно искать любые мотивы, но Токаев однозначно хочет мира, он конструктивный человек-строитель. Иначе бы очень строгие и сдержанные европейские политики всех мастей не относились бы к нему с большим интересом, уважением, пониманием и, я бы сказала – с благодарностью. Тем своим шагом в Омске он приобрел ценных партнеров в Европе. Теперь они будут пытаться сотрудничать с Казахстаном более горячо, чем раньше. И если про Петра Первого говорят, что он прорубил окно в Европу, то Токаев не прорубил, а открыл туда двери.

Раньше было представление, что все, что есть в Евразии, создавала Россия. Она, мол, принесла цивилизацию всем проживающим там народам. Но сейчас Европа поняла, наконец, что жизнь и цивилизация существуют и за Россией.

Самое главное – выступление Токаева в Омске принесло огромное облегчение на европейской политической арене. Оно показало, что Центральная Азия против агрессии, войны и разрушения в Европе.

Мерей СУГИРБАЕВА

...Жаза алмай менің жүрген өлеңімсің,
Өте алмай жүрген асау тереңімсің.
Қаратал, сенен алыс кете алмадым,

Жаныма сая болған керегімсің, - деп жырлаған ақын Бағила Азанбаева Қаратал өңірінде дүниеге келген. Абай атындағы Қазақтың Мемлекеттік педагогтық институтын бітірген соң мұғалім, мектеп директоры, университет оқытушысы боп қызметтер атқарған. Бірнеше кітаптардың авторы. Өмір тәжірибесі бай ұстаз, байыпты да қарапайым жан. Жүрегі тазалық пен шындықты қалайды. Өмірлік ұстанымы - "қоғамға қызмет етуде адамның ары таза болу керек" деген қағидаға берік бол. Төмендегі топтама өлеңдерінде Бағила ақын туған жерге деген сүйіспеншілігін Жетісудың тамаша табиғатын суреттеу арқылы жеткізеді. Дейтұрғанмен, Бағиланың бұл беттегі өлеңдер топтамасын ардагерлер байқауында жүлдеге ие болған «Абайға арыз» өлеңімен бастағанды жөн көрдік.

Табиғатпен үндескен ақын

АБАЙҒА АРЫЗ
(«Серіз аяқ» сарынымен)

Алыстан сермеп, жүректен тербеп,
Абайдың сөзі тамсантты.
Қымыздай қышқыл, кей жыры - мысқыл,
өлеңі оның бал тәтті.
Мұра боп қалған атадан, айтқаны бейне –
Ата Заң.
Көнбейтін «мықты» қиқарлар шықты,
арындай көріп мансапты.
Ақсақал айтып, көңілі қайтып,
талапсыздардан шаршапты.
«Бойдан қайрат, ойдан сөз»,
жоғалтқандарға болдық кез.
Құрлық алтау, құбылам тертеу –
таршылық көрер жерім жоқ.
Жерімді сатып, елігімді атып,
көк орманды өрт шалды.
Мұртымды майлар мұрама,
келімсек қолын мол салды.
Елестеп бақыт, басымды шатып,
қақпанын құрды несие.
Қазына бар, байлық, болымсыз айлық,
жан қиналды несіне?
Адамдықтың иесіне айтайын шерді кесіле.
Орынсыз ыржаң, жүрісі бұлғаң,
есірткі шекті өренім.
Ащыны жұтты, ұрлығын құсты,
ерлерім құртты беделін.
Жартасқа айқай салам да,
өзімнен бәрін көремін.
Жетімнің күйі, қарттың жоқ сыйы,
үйінен алыс ұзады.
Қызда жоқ қылық, айнала былық, көк
өрімдерді бұзады.
Қазағы үшін күйінген Абайдың менде сыңары.
Патшасын даттап, әдептен аттап,
жамбастап жатып шай ұрттап,
Сөздері бұлдыр, тілдерің сынғыр,
жасауда жаңа қойыртпақ.
Зікіріндей бақсының, бұзылды ән де,
тап шыным.

Зауыттан ада, дұшпанға таба,
қалың ел қайда барады?
Күндері – сауда, олжа боп
жауға лақтырғанын алады.
Қойғандар ащы талапты,
мекендеп жатыр қамақты.
Иманын айтпай, көпірден қайтпай, сандалды
талай момыным.
Жат оған мешіт, "жаспыз ғой" десіп,
Құдай-ау түзер оны кім?
Болмаған соң иманы, харамнан болды
жиганы.
Айнала соғыс, күнде қантөгіс,
пендеден кетті мейірім.
Пұл тапқан қашып, шекара асып,
тарылқан шафхат – пейілін.
Не онда емес, мұнда емес,
менің де күнім күн емес.
Сапсиган сақал, санасы тапал,
көбейді бүгін дүмшелер.
«Мысырға жүр, — деп, — өтеуге міндет»
азғырады тым шебер.

Қаңғымашы, қандасым,
азат басың құл болмасын!
Бітпейтін кеңес, өнбейтін егес,
заманның осы келбеті.
Күнде той-жиын, ашыды миым,
дарақы болдық, әулекі.
Бес дұшпаның көбейіп, болып қалды он жеті.
Батыста - аю, шығыста - дию,
шатырын тікті қасыма.
Шүршіттен құдаң, қойнында жылан,
сор болды, қазақ, басыңа.
«Өнер, білім бар жұрттар»,
жеткен жерің осы ма?
Болатын қамқор жан болды жемқор,
қашаңғы азып-тозамын?
Жүрекке жақын, әй дана, Хәкім!
мен саған арыз жазамын.
Талпынып сонау айға алыс,
үмітпен қолды созамын.
«Зарлауық неме, жыладың» деме.
Ағаттық кетсе, өзіме аз!
Өтпелі кезең тұсына келген
жазмышыма етем наз.
Бұлт ішінен жылтырап,
ертең-ақ жақсы күн туады.

ДӨҢГЕЛЕНГЕН ДҮНИЕ

Жастық өтіп, жиғанда біздер есті
Соққан желдей желпінген күндер өтті.
Көктемімнің көңілді бақшасында
Көк жеміс пен хош иіс гүлдер есті.

Жадыраған жаз келді одан әрі,
Солқылдаған тал шыбық оңалады.
Өзен-судың бойы да шат-шадыман,
Айдын шалқар боп жатыр қала маңы.

Шаруа да мәз-майрам даладағы,
Қыс азығын әзірлеп шамалады.
Оқуы жоқ, асығы алшы түскен
Шапқылайды шадыман балалары.

Сырғып қана келіпті күзім кіріп,
Егін орып, жүгірдік жүзім жиып.
Қарбаласқан шәкірттің қамымен жүр
Жұрт базарда бір-бірін сүріндіріп.

Күздің күні жарқырап жаздан аумай,
Алданбағын алдыға қамдана алмай.
Мінезі оның аумалы-төкпелі екен,
Жомарттығы жағады жанға майдай.

Сөйте-сөйте тақалды аппақ қысым
Ақ қар, көк мұз, сен бекер жатпақпысың.
Тоңдырады, сезімің болдырады,
Кейде қашар көңілден аппақ құсың.

Дөңгеленген дүние осы болды,
Бар өмірің мезгілдер көші болды.
Таң атқанда басталған думаныңның
Аяғы бір «туған күн кеші» болды.

Болсаң-дағы дүниеде неше мықты,
Қысқа ғұмыр қас қағым өте шықты.
Бұйырып төрт мезгілің өтсе жақсы
Жұлып кетпей тағдырың көк өрікті.

ТУҒАН ЕЛ

Қырға барсам, қызыл гүл теріп кетем,
Құшағына толқынның өніп кетем.
Күлімсіреп алдымнан шықса жеңге,
Сақинамды суырып, беріп кетем.

Дархандықты даламнан үйренемін,
«Шын тарихшы – дала» деп білген едім.
Ақ бәйбіше сапырып қымыз құйса,
Зәмзәм жұтып жатқандай күйге енемін.

Тауларыңнан паңдықты ұғамын мен,
Ақ түндерің сабырға тұна білген,
Туған елім! Өзіңнен нәр алмасам,
Даналықты танырмын, сірә кімнен?

ТАЛДЫҚОРҒАН

Жетісудың мақтаны, алды болған
Сұлуым – туған жерім Талдықорған.
Көк майсасы көкорай, көп жемісі
Айналам жасыл кілем, шалғын орман.

Қараталдың ар жағы, бергі жағы
Қарай берсең көзіңді талдырады.
Жағасында қыдырып үлкен-кіші
Сұлулықпен құмарын қандырады.

Көшелері тап-таза, желек киген,
Басқа жақтан келбеті бөлек мүлдем.
Тал-қайыңы тербеліп көше бойы,
Сүйініштен жүрегің өрекілген.

Таңында бұтақ сайын бұлбұл қонған,
Құлағыңда әсем саз сыңғырлаған.
Қарт пен бала қажетін тауып алған,
Бұл – біздің қамқор қала Талдықорған.

Қайтпаған азаматы арлы жолдан,
Бермеген намысы мен жанды қолдан.
Қысы да, жаз, көктемі, жомарт күзі
Мезгілімен келетін Талдықорған.

Келгендер кете алмайтын Талдықорған,
Кез келген жете алмайтын Талдықорған.
Бау-бақшасы жайқалып тұнып тұрған,
Байлықтан көше алмайтын Талдықорған.

Адамы қартаймайтын Талдықорған,
Қазаны ортаймайтын Талдықорған.
Сұлулары әлемнің осында деп
Жігіттер жар таңдайтын Талдықорған.

Жетісудың жақұты, алды болған
Сұлуым, көк барқытты Талдықорған.
Шықпайтын жемісі жоқ, кемісі жоқ,
Көргенге, көрмегенге мәңгі арман.

Бұл – менің шад-шадыман думан қалам,
Күні жоқ көркемдігі жырланбаған.
Париж де, Анкара да тең келмейді,
Күнә ғой бұл қалада тұрмау маған.

ҚАРАТАЛЫМ

Жанымменен тұтасқан Қараталым,
Үніңді жанға жайлы жаратамын.
Өзімненен кештерім бірге батып,
Сеніменен атуда ала таңым.

Төсінен Алатаудың жарып шығып,
Тастарын Текелінің алып жығып,
Қолтықтап Қора, Шажа алып шығып,
Тамаша шабысыңды боратарың.

Суарып Жетісудың сай- саласын,
Жайылып жан- жағыңа шайқаласың.
Малынып жағандағы көк тоғайға,
Шалқисың да, монтиып жай табасың.

Самал мен сазды қосып әр таңыма,
Қажетсің елімнің жас, қартаңына.
Бойыңда балық тулап, бала шулап,
Айналдың әрбір жанның аңсарына.

Жомартсың айналаңа нұрын төккен,
Жарыса талай ақын жырын төккен.

Мойнақтың мойынынан сипап өтіп,
Жотаның ыстық қанын дірілдеткен.

Аралап Тастөбе мен Тастыаралды,
Бас бөгеттен секіріп шамырқандың.
Егіншінің еңбегін зая қылмай,
Қарбыз, бидай, пияз бен ақ күрішін
Қамбасына толтырып жарылқадың.

Байшегір, Қоржынкөл мен Көлбірлікті
Балық, мал, аң мен құспен еттің мықты.
Қаратал, қас сұлуым, Балқашыңмен
Мәңгілік сарқылмайтын ет тірлікті.

Жаза алмай менің жүрген өлеңімсің,
Өте алмай жүрген асау тереңімсің.
Қаратал, сенен алыс кете алмадым,
Жаныма сая болған керегімсің.

ТЕКЕЛІ

Ен жайлаған Алатаудың етегін
Көк жайлаулы, көп өзенді мекенім.
Қойны-мырыш, тұнған ырыс жомартым.
Текеліде тұрсаң қалмас кеселің.

Көк шыршасы, сұлу таудың шатқалы,
Көк тіреген асқар таудың бастары
Аңдары мен қатар өскен арқары,
Бұл – Текелі, Қараталдың бастауы.

Қос бүйірі – Текелінің Қора бар,
Арқыраған, бұрқыраған Шажа бар.
Өзен бойы жұпар шашқан дәрумен,
Доланасы жанға шипа саналар.

Суға төніп шайқалады қайыңы,
Сал қарағай, басында жоқ уайымы,
Секіреді аспанға атып балығы,
Бал жалайды маң-маң басып аюы.

Тоғай толы қой бүлдірген, таңқурай.
Тартып барад сыңғырлаған алтындай.
Етегіңді жібермейді шалғыны,
Сен ол жерде жүре алмайсың аршындай.

Жиып алып қап-қап алма, өрікті,
Аспанға атып қайтасың сен берікті.
Тесік қалта, жұмысы жоқ жалқауға
Тегін дәулет құдай өзі беріпті.

Ауасын-ай, Текелінің ауасын!
Жүрек пенен өкпені емдеп аласың.
Үзіп алған гүлің болса қайнатып,
Жазып алғын тән мен жанның жарасын.

Жайлы келер Текелінің тұрғыны,
Жүздері де, үндері де тым жылы
Дау іздейтін, жау іздейтін жайы жоқ,
Қарекетсіз өтпес оның бір күні.

Бір көшемен әлемге аян Текелі,
Сенде туған жанның бағы бес елі.
«Кіммен құда болдың?» - деген жандарға,
«Текелімен» деген жауап жетеді.

Ата көрме Текелінің текесін
Табиғаттың наласын ап нетесің?
Әлем кезіп әсер алған пейзаждың
Текеліден көресің сен көкесін!

Жүріп келем кейде тоқтап, кейде қайтты сүрініп...

Құралайдың өлеңдерінен қазақ қыздарына тән байқағыштық, нәзік мінезбен қатар келеңсіздіктерді көргендегі өлең жолдарына айналған мөлдір мұң, қоғамдағы кейбір теріс әрекеттерге немқұрайды қарамайтын сырлы сарын байқайсыз. Оқырманға ұсынып отырған Құралайдың өлеңдер топтамасынан өзге де бір кітап боларлық бірталай өлеңдері жиналып қалған екен. Автордың айтуынша, бір жинақ шығаруға талаптанып жатқандай. Іске сәт!

ӨЗІМДІ ТАНЫСТЫРУ

Пендемін мен, "періште" бола алмадым.
Артта қалды қол жетпей көп арманым.
Тағдырыма назым көп болса-дағы
Тәубе етемін, әйтеуір жоғалмадым.

Жоғалмадым, бармын мен, айтарым көп,
Мақтана алман "дүниені шайқадым" деп.
«Періштелер» соңынан ермесем де
Ақ жолымнан тайдырған сайтаным жоқ.

Жоғалмадым, бармын мен, үйім – базар,
Тәубе етемін Аллама салған назар.
Әр баламның бақыты толғандырып,
Әр күнімде уақыт жоқ бөлімді жазар.

Жоғалмадым, немере-жиенім бар.
«Бере көр!» – деп тіледім Алладан жар.
Үкілеген қос қызым орын тапса,
Үмітімнің бал-шырын жалғасы бар.

Пендемін мен, бақытты аңсағанмын.
Ұрпағыммен жетермін, тұрса жаным.
Кейбіреудің көрсеткен соққысынан,
Шыңдаламын, намыстан шықса жалын.

Пендешілік көрсем де басқалардан,
Ұрпағым бар, әлі де асқақ арман.
Ана бола білемін басқаға да,
Сондықтан да құламан, жасқана алман.

ЖҰБАТУ

Сазгер Амангелді Тоқымбетовтың
80 жасқа толуына арналған
шығармашылық кешінде Амангелдінің
“Өмірге өкпе” монологынан кейін туған
жыр шумағы

Күйремеші. Күйреуге қақың да жоқ,
Жақсы сөздар айтылды атыңа көп.
Жігеріңді шыңда да ән шығаршы,
Көкіректе көз ояу, батылдау бол.

Амангүлің алдыңнан шығар әлі,
Не бітірдің бұл жақта? – сұралады.
Тек, асықпа ол жаққа, ұрпағыңның
Сара жолда шарықтап шығар әні.

Келер күннен үмітің үзілмесін,
Өніңді естіп, әрбір жан «пірім» десін.
Тоқырамай, топ жарып шыға берші,
Жүз жаста да тойыңыз дүрілдесін!

Білем, білем – не жетеді жарыққа,
Сонда да сен қамықпа да, тарықпа.
Қос жанары жарқыраған жандар бар,
Көрмейтұғын, білмейтұғын шарықтап.

Сыңарынан айрылған аққудайсың,
Жаныңда жоқ жарыңды жатсынбайсың.
Сыйласа алмай тірлікте жүргендер бар,
Балаларға үлгі жоқ, айта алмай сын.

Құрметтейтейтін елің бар, балалар бар,
Еске салар өзіңді «шағалаң» бар.
Ұмытпаса ұрпағың, мың жасайсың –
Мәнді өмірді осылай бағаландар.

БЕЙІТ МАҢЫНДАҒЫ ОЙ

Ей, Аруақ!
Жер бетінде сен де бір кез тұрдың ба?
Пенде болып, тау-тасқа бас ұрдың ба?
Бұл өмірдің аязында қалтырап,
Жазы келсе, сән-салтанат құрдың ба?

Жалған өмір тастады ма жарылқап?
Көп болды ма қалған сәтің таңырқап?
Таршылықта «құйқа дәмін» таттың ба?
Қол создың ба тұрған жанға жабырқап?

Тұмшаланып, жатырсың ба сыр сақтап?
Әлде, рухың кезіп жүр ме бұл жақта?
Өкіндің бе Өзірейіл келгенде,
Бекер өткен өміріңе бұлғақтап?

Қанша болды өлшеп берген өмірің?
Не бітіріп, тыныш тапты көңілің?
Өзіме де осы сауал қоярым –
Сендей болам, өтіп барад өмірім.

ЖАМБЫЛҒА АРНАУ

Ардагерлер байқауында жүлделі I орынға
ие болған, 2026 жыл

«Бай», «кедей» болып бөлінген
Заманды көрдің өмірден.
Шыңдалған еді сол шақта
Жігерің мықты темірден.
Патша билеген заманда
Ашуың қалды санаңда.
Тіліңмен тарттың садақты
Дәлдеп бір тиген «жаманға».
Сүйінбай сынды данадан
Сеніммен үлгі ала алған.
Сен де бір семсер болатсың
Қадалған жерден қан алған.
Қамшылап сөзбен момынды,
Қамқор боп жаптың тоныңды.
Күштіге қарсы тұра алдың,
Кескенде заңсыз жолыңды.
Айтыста сені таныпты ел,
Жырыңды төктің шабытпен.
Аққа жақ құдай болған соң,
Теңесті бойың алыппен.
Ерлермен жауға бір шаптың –
Дем беріп тылдан үн қаттың.
Жеңістің туы желбіреп,
Соңғы деміңде жырлапсың.
Тыныштық заман күн кештік,
Тауыпты ұлттар үндестік.
Бүгінгі таңда ерікті ел,
Болмасын тілде дімкестік.
Өзіндей біз де жырладық,
Қазақтың оты тұр жанып.
Қазақ деген Жамбыл ғой,
Жамбыл деген, бұл – халық.

СЕНЕН АЛДЫМ ӨНЕГЕ
(Мұқағали Мақатаевқа)

Сен де өлең жазбап едің ермек үшін ерігіп,
Жетектеген жері де жоқ
салдық пенен серілік.
Мұқағали, өлеңіңді жастап жатып жаттағам,
Қуат алған хакімімнің от тіліндей көрініп.

Жүріп келем кейде тоқтап,
кейде қатты сүрініп,
Ізіңізге жетелейді үкіліген бір үміт.
Сіз илеген теріңіздің бір пұшпағын ұстап ап,
Олай-бұлай жұлқылаймын,
кетпесе екен жұлынып.

Адастырмай ізіңізден алып шығар өлеңің,
Ұрпақ үшін еңбек етіп, тілеу тілеп келемін.
«Бұралаңға түсіп кетпей,
тура жолмен жүрсе» деп,
Жатататамын өлеңіңді –
«қызықсын, – деп, – өренім».

Болашаққа алаңдаймын,
ұйқы бөліп түнде де,
Ұрпағыма қалдырамын,
сара жол бар үйде де.
Қазақ тілім жоғалмасын – елдігімнің белгісі,
«Өлең – сөздің патшасы»
деп сенен алдым өнеге.

Мәңгілік ел, мәңгілік жер –
Қазақстан – Ұлы елім.
Қойнауында тарихи сыр,
Тылсымы көп киелім.
Тілі балдай ұлы қандай,
Шамшырағы сөнген жоқ.
Күн мен айдай, жоғы – бардай,
Рухы тірі өлген жоқ.
Өлең пірі, жырдың нұры –
Мұқағали – бір дастан.
Тоқтамастан тоқсан асқан
Жыр сапары тынбастан.

ӘЛІ СЕНІҢ АЙТАРЫҢ БАР
(Бағила анаға)

Жыр жазуға жаңа дәптер бастадым,,
Бағила ана берген бұйырқты құп алып,
Қолға қалам ұстатқан-ды жас шағым,
Кейінгі күн бара жатқан суалып.

Шарықтасын шабытыңыз, Бақана!
Жыр - әлемде құра берші салтанат!
Айналаңа нұр шашқаннан жандана,
Ұшқынынан бізге тиген шапағат.

Ақыл тұнған ой-өрісің кең екен,
Жүрегіңе сыйып тұр ғой кең далам.
Алла сүйген сабырлы жан - сен екен,
Өр ісіңе салиқалы таңданам.

Тәрбиелі ұрпағың да бар сенің,
Ғұмырлы етіп берсін Алла жалғасын!
Ата-аналар артқан екен бар сенім -
Балабақшаң бал күлкімен жандансын!

Ұзақ жасап, жүре берші алдыда,
Ақыл-кеңес бізге сізден керек-ақ.
Оятасың ұйқыдағы жанды да -
Әлі сенің айтарың бар терең, нақ

ӨМІР ЖАЛҒАСТЫҒЫ

Қызықтым бүгін төркіндеп жатқан қызыма:
У да шу болған ұрысты ұл мен қызына.
"Өмірдің қызық шақтары осы" дедім да
Тоқтата алмадым көңілді кеткен бұзыла.

Балалық шағым еске бір түскен шақ болды,
Көңілім толқып, көзіме менің жас толды.
Сабырлы анам араға түспей, бағатын,
Бөлісе алмай талассақ пальто, ақ тонды.

Есіме түсті он екі жасқа келгенім,
Кластастарға шала той жасап бергенім.
Анашым сыйлап кигізген жібек көйлектің,
Қоңырқай түсі елестеп, ісін сезгенім.

Сағыныш кернеп, көкірек сыздай, өксідім,
Қос қызым келіп, жұбатып жатыр.
"Кеш, күнім!"
"Не болды, апа?" дегендей жиен-немерем
Таласты қойып, күйінде отыр естінің.

Сағыныш, сүю сезімі болсын – ұтқаның,
Жақсыға берер сыйы бұл Алпа-ұстаның.
Аналар жолы жалғасып келед, Мың шүкір!
Балалық көңіл мәңгілік екен – ұққаным

ЖҮРМЕДІК АУЫЛЫНДА БЕКЕРДІҢ
(1977 жылғы түлектерге 50 жыл болмақ)

...Өмір - осы, төрт мезгілі алма-кезек өтеді
Талаптанса, мақсат еткен арманына жетеді.
Қиял қуған жастық шақты

еске алайық бүгін біз,
Балалықтың бақшасында
аунап-қунап кешегі.

Ортаға сал - ұзақ жолда не тындырдың,
не көрдің?

Жүрмедік қой сайран салып
ауылында бекердің.
Болашақтың балалары үлгі тұтсын біздерді,
Ақыл менен жақсы істер қалсын бізден,

өтер күн.
50 жылдық кездесуге аман-есен жетейік,
Тағы да бір жастық шақтың базарынан
өтейік.

Немеренің, шөберенің қылықтарын тауыса
алмай,
Таң атырып әңгімемен, мақтанайық, бөсейік

«АДАЛ ЕҢБЕК – ҮЙ-ЖАЙ КӨБЕЙТЕДІ»

ҚАЙ ҚАЛАҒА БАРСАҢЫЗ ДА, ҚАЙ АУЫЛДЫҢ КӨШЕСІМЕН ЖҮРСЕҢІЗ ДЕ КӨЗГЕ АЛДЫМЕН ТҮСЕТІНІ – ЖАҢАДАН БОЙ КӨТЕРГЕН ЕҢСЕЛІ ҒИМАРАТТАР, СӘУЛЕТІ ЖАРАСҚАН НЫСАНДАР ҒОЙ. БІЗ КӨБІНЕ СОЛ ҚҰРЫЛЫСТЫҢ СҒЛУЛЫҒЫНА СҮЙСІНІП ӨТЕ ШЫҒАМЫЗ. АЛ, СОЛ НЫСАННЫҢ ӘР КІРПІШІН ҚАЛАП, БҰРЫШЫН ТҮЗЕП, БӨЛМЕСІНЕ ЖАН БІТІРГЕН АЗАМАТТАРДЫҢ ЕҢБЕГІ ТУРАЛЫ КӨП ОЙЛАНА БЕРМЕЙМІЗ. ШЫН МӘНІНДЕ, ӘРБІР БАСПАНАНЫҢ ҚАБЫРҒАСЫНДА ҚҰРЫЛЫСШЫНЫҢ МАҢДАЙЫНЫҢ ТЕРІ, ҮНСІЗ ТӨЗІМІ МЕН АДАЛ ЕҢБЕГІ САҚТАЛҒАН.

Биыл да елімізде мыңдаған құрылысшы тұрғын үй, әлеуметтік нысандар мен өндіріс орындарының бой көтеруіне үлес қосып келеді. Мысалы, жыл басталғалы Жетісу өңіріндегі өз баспанасы жоқ тұрғындарға 2-3 апта сайын пәтер кілттері табысталып жатыр. Бұл, бір жағынан, құрылысшылардың жұмысы қарқынды жүріп, әрқайсысының еңбегі – елдің ертеңіне әсер етіп жатыр дегенді аңғартады.

Құрылысшы деген тек кірпіш қалап,

цемент араластыратын кәсіп емес. Ол мегаполис-қалалардың келбетін өзгертетін, адамдардың жайлы тұрмыс кешуіне себеп болатын жауапкершілігі зор еңбек. Сол себепті бұл саланың адамдары жайлы айтқанда олардың тек кәсібін емес, болмысын да таныта білу маңызды.

Елдің көркеюіне атсалысып, өңірлердің, жеке тұрғын үйлердің көз тартар әсем болуына үлесін қосып жүрген құрылысшылардың жұмыс барысы маған таңсық емес. Себебі, кішкентайымнан әкемнің сол салада маңдай терімен еңбек етіп, адал табыспен отбасын асырағанын көріп өстім. Алыстан арбалағанша, жақыннан дорбалайын деп мақала кейіпкері ретінде әкемді қарастырдым. Сол себепті бұл жолғы кейіпкерім жиырма жылдан астам уақытын құрылыс саласына арнаған Ермұхан Дөңбаев жайлы болмақ.

– Оқырманға өзіңізді таныстырып, құрылыс саласына қалай келгеніңізді айтсаңыз?

– Мен 1979 жылы Көксу ауданына қарасты Ақтекше ауылында дүниеге келдім. Дәнеш Рақышев атындағы мектеп-интернатта білім алғанмын. Негізгі мамандығым – көркем өнер саласы. Бірақ өмір жолы кейде адамның мамандығынан бұрын маңдайына жазылған кәсібіне жетелейді екен. Құрылысқа 2004 жылы келдім. Басында тәжірибем көп болған жоқ. Қасымдағы тәжірибелі азаматтардың ісіне қарап үйрендім, әр істің қыр-сырын меңгеруге тырыстым. Бір нәрсені көрсем, тез қағып алатын жақсы қасиетім бар. Соның арқасында қарапайым жұмысшы болып бастаған ісім бірте-бірте өмірлік кәсібіме айналды, - дейді ол. Әкемнің еңгімесін тыңдап отырғанда, оның еңбек жолында табандылықтың басым болғанын аңғарасың.

– Осы уақытқа дейін жеке тұрғын

үйлердің де, ірі құрылыс фирмаларының да жұмыстарын атқардым. 2008-2010 жылдары Алматы қаласында мектеп, көпқабатты тұрғын үйлердің құрылысында еңбек еттім. Кейін Жетісу облысының бірнеше қала-аудандарында түрлі ғимараттың бой көтеруіне атсалыстық. Қазір көбіне жеке тапсырыстармен жұмыс істеймін.

– Бейнелеу өнерінен құрылыс сияқты ауыр еңбекке ауысу қиын болған жоқ па?

– Отбасының қамын ойлап, тұрақты табыс табатын кәсіпке келдім. Алғашында үйреніп алғанға дейін оңай болған жоқ. Құрылыс – физикалық күшті, шыдамдылықты, жауапкершілікті талап ететін жұмыс қой. Бірақ жұмысыма өнердің де пайдасы тиеді. Сурет салған адам өлшемді, үйлесімді жақсы сезінеді ғой. Объектінің әр бөлшегін көзбен өлшеп, ұқыпты жасауда еш қиналмаймын. Сондықтан, қолөнер мен құрылыс бір-бірінен алыс емес деп ойлаймын.

– Жеке құрылыс жұмыстарында қандай қызметтерді атқарасыз?

– Құрылыстың бір ғана түрімен шектеліп қалмаймын. Қолымнан келсе көп бағыттарды қарастырып, ізденіп

машықтанып аламын. Үйдің іргетасын құюдан бастап, қабырғасын тұрғызу, ішкі әрлеу, электр желісін тарту, су мен жылу жүйесін жүргізу, еден төсеу, төбе жасау, сыртқы қаптау, қақпа орнатуға дейін қолға алып, жасаймыз. Соңғы 2-3 ай аралығында керме төбеге сұраныс көп. Әсіресе жарық шамдарын түрлі үлгіде орналастырып, заманауи дизайн жасауды қалайтындар көбейді. Бұрын адамдар үшін үйдің берік болуы маңызды болса, бүгінде сонымен бірге әсемдігіне де ерекше мән береді, - деген сөзінен қазіргі құрылыс саласының да заманмен бірге өзгеріп жатқанын аңғарасың.

– Үй салғанда ең алдымен неге көңіл бөлу керек?

– Үйдің тағдырын іргетасы шешеді. Фундамент дұрыс құйылмаса, кейін қабырға да жарылады, еден де қисаяды, төбені өрлегенде де қиындық туады. Сондықтан ең алдымен көзге

көрінбейтін, маңызы басым жұмысты сапалы жасау керек. Өйткені, кейінгі сұлулықтың бәрі сол негіздің үстіне қаланады.

Әкем осыны айтқанда, оның өмірлік ұстанымы да осы сөздің ішінде жатқандай көрінді. Расында да, өмірдің де іргетасы адал еңбек пен жауапкершілік емес пе?

– Құрылыс – өте қауіпті жұмыс. Биікте жұмыс істейсің, түрлі электр құралдарын пайдаланасың, ауыр материалдармен жұмыс жасайсың. Сондықтан, қауіпсіздікке салғырт қарауға болмайды. Осы уақытқа дейін талай оқыс жағдайларды көрдік. Бір сәттік ұқыпсыздықтың соңы өзгермес өкінішке әкелуі мүмкін. Сол үшін өзің де, жаныңдағы адамдарға да жауапкершілікпен қарау керек.

– Есте ерекше қалған күрделі жұмысыңыз бар ма?

– Әр жұмыстың өз қиындығы болады ғой. Сондықтан барлығына бойымызды бейімдеп барамыз. Көненің көзін қозғамай, өткен жылы бір пәтерді жөндеу кезінде қиналғанымды айтайын. Алғашында бір жарым айда аяқтаймын деп жоспарлаған іс болатын. Ескі көпқабатты үй ғой, жұмысты бастаған соң қабырғасы да, едені де қисық болып шықты. Егер солай қалдырсам, кейін жасаған әрлеу жұмысы сапасыз көрінер еді. Сондықтан, келісімде болмаса да бәрін түзеттік. Әрине, оған қосымша уақыт та, күш те кетті. Бірақ өз еңбегімнің сапасына өзгелердің күмән келтіргенін қаламадым.

Кейбір тапсырыс берушілер жұмыс барысында тағы басқа шаруаларын да істетіп алғысы келеді. Дегенмен көпшілігі еңбегімізді бағалайды. Бірнеше

жылдан кейін де хабарласып, ақыл сұрап, жақын адамындай араласып кететіндері бар.

– Жақсы құрылысшы қандай болуы керек?

– Ең алдымен адалдық, сапаға жауапкершілік болу керек деп білемін. Адал еңбек – ырысыңды көбейтеді дегенге сенемін. Көпке топырақ шашпаймын, тек өзіме тиісті жұмысым біте қалса болды, өзге істеріне қатысым жоқ дейтін түрлі құрылысшы бар ғой. Ісін шала жасап, құрылыс заттарын ұқыпсыз қолданып, сырып-сындырып алу дегендей. Адам сеніп тапсырған дүниеге қиянат жасауға болмайды. Біреудің үйін өз үйіңдей көріп жұмыс істесең ғана нәтиже болады. Сапаға жауап беру керек.

Әрине «Жалғыздың үні шықпас» дейді ғой. Құрылыста бір адамның ғана еңбегі болмайды. Ол да тәжірибелі ұжымды қажет етеді. Әркім өзіне тапсырылған іске жауапты болып, ауызбіршілікпен еңбек еткенде ғана жұмыс сапалы шығады. Сондықтан жақсы әріптес жұмыстың алға басуына себепкер деп білемін. Осы жылдар ішінде талай азаматтармен бірге жұмыс істедім. Қазір де жастарды жаныма ертіп алсам, үйренгісі келіп білмегенін сұрап, бар білгенін істеп тұрады. Олар да жақсы жұмысшы болу үшін, қате тұстарын ағалық ақылмен, әзілмен түсіндіремін.

Өңгіме соңында ол әріптестеріне ізгі

тілегін жеткізді.

– Барша құрылысшыларды, өзімнің жанымдағы әріптестерді кәсіби мерекелерімен шын жүректен құттықтаймын. Еңбектеріңіз еленіп адал табыстарыңыз арта берсін. Дендеріңізге саулық, отбасыларыңызға амандық, жұмыстарыңызға береке тілеймін. Еліміздің көркеюіне қосып жүрген үлестеріңіз әрдайым бағалана берсін.

P.S. «Алатау» газетінің ұжымы елдің еңсесін көтеріп, өңірлердің ажарын айшықтап жүрген барша құрылысшылар қауымын кәсіби мерекелерімен құттықтайды. Қайрат-қажырларыңыз кемімесін!

Гүлнұр БАЙМҰХАН

АВТОРДАН: Адамды атақ емес, артында қалған ісі танытады емес пе? Біреудің қолтаңбасы кітапта қалса, енді басқасының ғылымда, өнерде сақталады. Ал құрылысшының қолтаңбасы – өзі тұрғызған ғимаратта, сәулет берген үйлер мен тұрғындардың шаттығына айналған шаңырақта қалады. Жұрт жаңа ғимараттың әсемдігіне, кең бөлмесіне, жарық дәлізіне сүйсінеді. Ал сол құрылыстың қабырғасын қалап, қисық жерін түзетіп, өзгенің шаңырағы берік болсын деп жанын салған құрылысшылардың бейнеті көп.

Жұрт оны әмбебап құрылысшы ретінде таниды. Ал мен үшін ол – қолынан келмейтін ісі жоқ жан. Домбыраның қос ішегін күмбірлетіп, өзге аспаптармен де әндерді еркін ойнайды. Қағазға жан бітіретін суретші, темір мен ағаштан да түрлі бұйым, жиһаз жасайтын қолы шебер деп мақтанамын. Көліктің де тілін жақсы біледі, соғылған көліктерді қалпына келтіріп, оларға қайта жан бітіріп жүргенін талай көрдім. Осынша өнердің бәрі бір адамның бойынан табылатынына кейде өзім де таңғаламын.

Бейсенбі - Четверг, 13 тамыз

ХАБАР
05.00 «Асыл арман» концерті
07.00 «Оян!»
09.00 «Cover show»
10.00 Т/х «Мәдениет үйі»
12.00 «Гүлдер жыламайды»
13.00 «ОйнаQ»
14.00 Мульт/т/с «Турбозавры»
15.00 «Халық таңдауы»
15.30 Т/с «Бозторғай»
17.30 «Жырлайды жүрек» концерт
19.00 Новости
19.30 Жаңалықтар
20.00 «Қарлығаш ұя салғанда»
21.00 Т/х «Ар алдында»
23.00 «Қызық» times
00.15 «Райское место»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Забудь и вспомни»
07.05, 19.05 «Koremix-шоу»
08.00 «Қайырлы таң. Қазақстан!»
09.30 «Доброе утро, казах-стан!»
11.05 «Жить здорово»
12.10 «Давай, поженимся!»
13.10 «Модный Приговор»
14.10 «Жаңалықтар»
14.25 «Новости»
14.30 «Особенное лето»
18.30, 03.25 «Басты жаңалықтар»
20.00, 01.45 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.35 Т/с «Затаив дыхание»
02.10 Т/с «Господа офицеры»
03.45 «Паутина»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар қайталау
07.30 «Әнім сен едің», ойын-сауық
08.30 «Сүйгенің қайда», отандық Т/хсы
09.50Вечерние новости
10.20 Т/с «Маршанец»
12.20 Т/с «Хозяйка»
14.30 Т/с «Лимитчицы»
16.30 Т/с «Певица»
18.30 Т/с «Рамо»
20.30 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.30 Т/с «Лимитчицы»
23.40 Т/с «Хозяйка»
01.40 Т/с «Певица»
03.25 Т/с «Маршанец»
05.05 «Сүйгенің қайда» (қайталау)
06.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау)

ЖЕТИСУ

07.05 «Конституция әліппесі»
07.10 «Әсем әуен»
07.20 «Еркін қозғалыс»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.30 Жаңалықтар
09.55 «Конституция әліппесі»
10.00 Новости
10.25 Халықтық конституция
10.35 «Әсем әуен»
10.50 «Еркін қозғалыс»
11.10 «Азбука Конституции»
11.15 «Әсем әуен»
11.40 «Жаңа конституция»
11.50 «Айтыс»
14.20 Халықтық конституция
14.25 «19 аймақ»

Жексенбі - Воскресенье, 16 тамыз

ХАБАР

05.00 «Әке бақыты»
06.00 «Ән аға – жан аға» Ш. Қалдаяқов шығармашылығынан концерт
08.00 Т/х «Бозторғай»
11.00 М/ф «Тэд-путешественник и тайна Мидаса»
12.15 Х/ф «Работоторговля»
14.00 «Cover show»
15.15 «Қызық times»
09.40 «Азамат» интеллектуалдық шоуы
10.45 Х/ф «Стелс»
12.45 М/ф «Упс. Приплыли»
14.05 М/ф «Книга Джунглей и сланенок Бимбо»
16.30 Т/х «Қарлығаш ұя салғанда»
18.30 Жайдарманның «Elorda city» жобасы
21.00 «7 күн»
21.30 Глобальные события
21.50 Х/ф «Нам всем конец»

14.57 «Азбука Конституции»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.15 «Жаңа конституция»
15.20 «Агро аймақ»
15.35 «Жетісу әуендері»
15.50 «Конституция әліппесі»
16.00 Новости/прямой эфир
16.15 «Жаңа конституция»
16.20 К/ф «Туысқанның үйіне бармаймын»
17.00 «Әу» де» /тікелей эфир
17.50 Халықтық конституция
18.00 «19 регион» /тікелей эфир
18.45 «Конституция әліппесі»
18.40 «Әсем әуен»
19.30 «Таза мекен»
19.50 «Азбука Конституции»
20.00 «Әсем әуен»
20.05 Д/ф «Су»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
20.55 «Конституция әліппесі»
21.00 Д/ф «Начать сначала...»
21.20 «Жаңа конституция»
21.30 Итоговые новости
22.00 К/ф «Үздіктер кітабы»
22.35 Халықтық конституция
22.40 «Әсем әуен»
23.10 «Біздің толқын»

31 КАНАЛ

06.00, 04.00 «Әзіл студия» ойын-сауық
06.30,05.20 «Ризамын» ойын-сауық
07.00 ,20.00 Информбюро
08.00 «31 әзіл» ойын-сауық
09.00 Саумал
09.20, 03.00 «Tik Tok show» ойын-сауық
09.30 Мульт/т/с «Губка Боб»
10.30 Мульт/т/с «Пингвины Мадагаскара»
11.10 Мульт/т/с «Черепашка ниндзя»
12.10 Х/ф«Некуда бежать»
15.00 Х/ф«Миссия:невыполнима-3»
18.00 Х/ф«Игры с огнем»
21.00 Х/ф«Обитель зла»
23.00 Х/ф«Астерикс и Обеликс в Британии»
01.15 «22 минуты»
02.30 «Time Vine» ойын-сауық
03.20, 05.00 «What's up?» ойын-сауық
04.20 «1001 Әзіл» ойын-сауық
04.30 Телевикторина «Bala battle»

7 КАНАЛ

06.02 Т/х «Ұлы дала жанұясы»
06.50,23.00 Т/х «Иффет»
08.10,10.10 Т/х «Жетімдер»
10.00,12.30 Новости
10.20, 00.10 Т/х «Тәуіп Хо Жун»
11.50 «Ата-ана, бала-шаға»
12.40 Художественный фильм
15.50, 17.00, 18.30, 02.00 телеТ/с
18.00 Жаңалықтар. тікелей эфир
19.30 Новости. прямой эфир
20.00 Т/с «Жар птицы»
22.00 Т/с «Далекий город»
01.20 Жұлдызды шаңырақ
01.10,05.00 Жаңалықтар
01.35,05.25 Новости
03.00 Гүл-гүл шоу
03.50 Жарқыраған жұлдыз
04.30 Қызықты weekend
05.53 Үзіліс

ЖЕТИСУ

23.20 Подкаст «Azamat LIVE»
00.35 сериал «Райское место»
06.00 «Қаймақ»
07.05, 03.45 «П@УТИНА»
09.10 «ДАСТАРХАН»
10.25 Т/с «Н + Н»
15.15 «ДОСТОЯНИЕ РЕ-СПУБЛИКИ»
17.30 Х/ф «Культурная комедия»
20.05 Т/с «Нелюбимая невестка»
00.25 Т/с «Скрытые мотивы»
02.40 Т/х «Падение Ордена»

КТК

07.05 «Әсеттің әсем әндері»
08.50 «Было дело»
10.30 Д/ф «Қорған»

Жұма - Пятница, 14 тамыз

ХАБАР

05.00 «Жырлайды жүрек» М. Мақатаевтың шығармашылығына арналған кеш
07.00 «Оян!»
09.00 «Cover show»
10.00 Т/х «Гүлдер жыламайды»
13.00 «OynaiQ»
14.00 М/с «Турбозавры»
15.30 Т/с «Бозторғай»
17.15 «Қазақи той-шоу концерт» Нұрбек Саламатов
19.00 Новости
19.30 Жаңалықтар
20.00 Т/х «Қарлығаш ұя салғанда»
21.00 Т/х «Ар алдында»
22.00 «Қоғам пікірі» саяси ток-шоуы
23.00 «Қызық times»
00.15 «Райское место»

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/с «Забудь и спомни»
07.05, 19.05 «KOREMZ-SHOW»
08.00 «Қайырлы таң, Қазақстан»
09.30 «Доброе утро, Казахстан»
10.00 Жаңалықтар
11.00 Новости
11.05 «Жить здорово»
12.10 «Давай поженимся»
13.10 «Модный приговор»
14.10 Жаңалықтар
14.25 Новости
14.30 Т/с «Особое лето»
18.30 Басты жаңалықтар
19.00 «KOREMIZ-SHOW»
20.00 Главные новости
20.35 «Поле чудес»
22.05 Т/с «Лабиринт иллюзий»
02.45 Басты жаңалықтар
03.45 Т/х «Падение Ордена»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау)
07.30 «Әнім сен едің», ойын-сауық (қайталау)
08.10 «Сүйгенің қайда» отандық т/х
09.50 Вечерние новости
10.20 Т/х «Маршанец»
12.20 Т/х «Хозяйка»
14.30 Т/х «Лимитчицы»
16.30 Т/с «Певица»
18.30 Т/с «Рамо»
20.30 Кешкі жаңалықтар
21.00 Вечерние новости
21.30 Т/с «Семья на год»
01.40 Т/с «Певица»
03.25 Т/х «Маршанец»
05.05 «Сүйгенің қайда» отандық т/х (қайталау)
06.05 Кешкі жаңалықтар (қайталау)

ЖЕТИСУ

07.05 «Конституция әліппесі»
07.10 «Әсем әуен»
07.20 «Еркін қозғалыс»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.30 Жаңалықтар
09.55 «Конституция әліппесі»
10.00 Новости
10.25 Халықтық конституция
10.35 «Әсем әуен»
10.50 «Еркін қозғалыс»
11.10 «Азбука Конституции»
11.15 «Әсем әуен»
11.50 «Жаңа конституция»
12.00 «Әу» де»

ЖЕТИСУ

11.00 «Алдараспан»
12.30 отандық к/ф «Хат»
14.00 Т/с «Однажды в Чукова»
17.30 Т/с «Ребенок на миллион»
21.00 Х/ф «Однажды в ауле»
23.00 «Было дело» д/д
01.00 «Реальная мистика» реалити-шоу
02.50 Әсет Бейсеуовтың ән кеші
05.20 «Әнім сен едің» ойын-сауық
07.05 «Конституция әліппесі»
07.10 «Әсем әуен»
07.20 «Еркін қозғалыс»
08.55 «Азбука Конституции»
09.00 «Апта» (қаз)
09.45 «Конституция әліппесі»
10.00 «Апта» (рус)
10.45 Халықтық конституция
10.50 «Еркін қозғалыс»
11.10 «Азбука Конституции»

12.50 «Конституция әліппесі»
13.00 «19 регион»
13.35 «Жаңа конституция»
13.40 «Әсем әуен»
14.20 Халықтық конституция
14.30 «Таза мекен»
14.57 «Азбука Конституции»
15.00 Жаңалықтар /тікелей эфир
15.15 «Жаңа конституция»
15.20 «Әсем әуен»
15.50 «Конституция әліппесі»
16.00 Новости/прямой эфир
16.15 «Жаңа конституция»
16.20 К/ф «Үздіктер кітабы»
17.00 «Бір шәугім шай»
17.30 «Айтыс»
17.50 Халықтық конституция
18.00 «Мақсатына жеткендер»
18.35 «Конституция әліппесі»
18.30 «Жетісу әуендері»
19.00 «Жетісу жақұты»
19.35 «102» сообщает»
19.50 «Азбука Конституции»
20.00 «Әсем әуен»
20.10 Д/ф «Цена агрессии»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
20.55 «Конституция әліппесі»
21.00 Д/ф «ООН-80» наш выбор – мир, а не война»
21.20 «Жаңа конституция»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Ұлттық оркестр»
23.40 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00, 04.00 «Әзіл студия» ойын-сауық
06.30, 05.20 «Ризамын» ойын-сауық
07.00, 20.00 Информбюро (рус., қаз.)
08.00, 01.30 «31 әзіл» ойын-сауық
09.00 Саумал
09.20, 03.00 «TikTok show» ойын-сауық
09.30 М/с «Губка Боб»
10.00 М/с «Пингвины Мадагаскара»
10.50 М/с «Черепашки ниндзя»
11.40 Х/ф «Игры с огнем»
13.50 Х/ф «Близнецы-Драконы»
16.00 Х/ф «Бандитки»
18.10 Х/ф «Зубная фея»
21.00 Х/ф «Джордж Форман: Несокрушимый»
23.40 Х/ф «Робокоп»
02.40 «Time Vine» ойын-сауық
03.20, 05.00 «What's up?» ойын-сауық
04.20 «1001 Әзіл» ойын-сауық
04.30 Телевикторина «BALA BATTLE»

7 КАНАЛ

06.02 Т/х «Ұлы дала жанұясы»
06.50, 23.00 Т/х «Иффет»
08.00, 10.30 Т/х «Жетімдер»
10.00, 12.30 Новости
10.20, 00.00 Т/х «Тәуіп Хо Жун»
11.50 Т/х «Ата-ана, бала-шаға»
12.40 Х/ф
15.50, 17.00, 18.30, 01.50 Т/с
18.00 Жаңалықтар тікелей эфир
19.30 Новости прямой эфир
20.00 Т/с «Жар птицы»
22.00 Т/с«Далёкий город»
01.00, 05.00 Жаңалықтар
01.25, 05.25 Новости
02.50 «Гүл-гүл шоу»
03.40 Жарқыраған жұлдыз
04.30 Қызықты weekend

11.15 «Әсем әуен»
11.50 «Жаңа конституция»
12.00 «ДАРА LINE»
12.50 «Конституция әліппесі»
13.00 «Әсем әуен»
13.35 «Жаңа конституция»
13.40 «Дала сыры»
14.00 «Келін BATTLE»
16.15 «Әсем әуен»
16.40 «Жаңа конституция»
16.40 Д/ф «Дара»
17.00 «Әсем әуен»
17.35 «Агро аймақ»
17.50 Халықтық конституция
18.00 «Единый народ»
18.25 «Конституция әліппесі»
18.30 «Жетісу әуендері»
19.30 «Арнайы репортаж»
19.50 «Азбука Конституции»
20.00 «Бір шәугім шай»
20.35 «Әсем әуен»
20.55 «Конституция әліппесі»
21.00 «Үгәгей melody»
21.45 «Жаңа конституция»
22.00 «Әсем әуен»
22.25 Халықтық конституция
22.30 Д/ф «Стражи звезд»
23.00 «Әсем әуен»

Сенбі - Суббота, 15 тамыз

ХАБАР

05.00 «Әке бақыты»
06.00 «Қазақи той-шоу концерт»
08.00 Т/х «Бозторғай»
11.00 М/с «Ранго»
12.35 Кино «Нам всем конец»
14.00 «XXI ғ. Көш басшысы»
15.15 «Қызық times»
16.30 Т/х «Қарлығаш ұя салғанда»
19.00 «Ән аға – жан аға» Ш. Қалдаяқовтың шығармашылығына арналған концерт
21.00 «7 күн»
21.30 Жұмыр жер»
21.50 Х/ф «Работоторговля»
23.30 «Creative Qazaqstan»
00.00 Подкаст «Контекст»

ЕВРАЗИЯ

06.00 03.45 «Қаймақ»
07.,05, 03.45 «P@yTINA»
08.05 Главные новости
08.45 «Поле чудес»07.10
10.00 Т/с «Лабиринт иллюзий»
15.05 «Жүректі тербеген әндер» концерт
17.30 К/ф «Ғашығым»
20.05 Т/с «Н + Н»
00.30 «Снова в лужниках» концерт группы «КИНО»
02.55 Т/х «Падение Ордена»

КТК

07.05 «Әнім сен едің» ойын-сауық
08.10 «Было дело» д/ф
10.00 Вечерние новости
10.30 Д/ф «Қорған»
11.00 Қайрат Нұртастың концерті
12.30 «Хат» отандық т/х
14.00 Т/с «Однажды в Чукова»
17.30 Т/с «Семья на год»
21.00 Т/с «Ребенок на миллион»
00.40 «Было дело» документальный детектив
02.10 Қайрат Нұртастың концерті (қайталау)
04.00 «КТК қоржыны»
05.00 «Әнім сен едің» ойын-сауық (қайталау)

ЖЕТИСУ

07.05 «Конституция әліппесі»
07.10 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық»
09.30 Жаңалықтар
09.55 «Конституция әліппесі»
10.00 Новости
10.25 Халықтық конституция
10.35 «Әсем әуен»
10.50 «Еркін қозғалыс»
11.10 «Азбука Конституции»
11.15 «Әсем әуен»
11.50 «Жаңа конституция»
12.00 «Біздің толқын»
12.50 «Конституция әліппесі»
13.00 «Мақсатына жеткендер»
13.35 «Жаңа конституция»

31 КАНАЛ

06.00, 05.00 «Әзіл студия»
07.00, 01.30 «31 әзіл» ойын-сауық
08.00 «Тәтті шоу»
08.30 М/с «Губка Боб»
08.50 М/с «Черепашки ниндзя»
09.20 «Готовим с Адель»
10.00 Телевикторина «TeleBingo»
10.30, 03.00 «TikTok show» ойын-сауық
10.40 «Күліп AI!» ойын-сауық
11.00 Саумал
11.30 «Жауап бер» телеойын
12.30 М/с «Иван Царевич и Серый волк-2»
14.20 Х/ф «Каратэ-пацан»
17.30 Х/ф «Миллионер из трущоба»
19.50 Х/ф «Люди в черном»
21.50 Х/ф «Дело храбрых»
00.50 «Қайрат пен Қанат» әзіл кеші

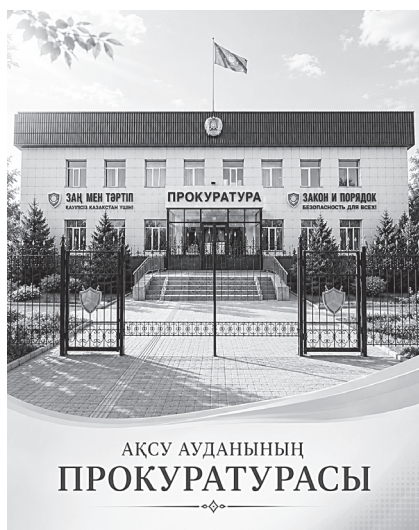
13.35 «Әсем әуен»
14.00 «Жетісу жақұты»
14.20 Халықтық конституция
14.35 «102» сообщает»
14.57 «Азбука Конституции»
15.00 «Аман болайық»
15.35 «Әсем әуен»
16.30 «Жаңа конституция»
16.40 Д/ф «Игры со смертью»
17.00 «Әсем әуен»
17.35 «Ауылдан адам кешкенмен...»
17.50 Халықтық конституция
18.00 «Абадан»
18.20 «Тарихнама»
18.30 «Әсем әуен»
19.00 «Әу» де»
19.50 «Азбука Конституции»
20.00 «Дала сыры»
20.15 «Әсем әуен»
20.30 «Апта»
21.20 «Жаңа конституция»
21.30 «Апта»
22.25 Халықтық конституция
22.30 Д/ф «Менің елім»
23.00 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00, 04.40 «Әзіл студия»
07.00, 10.40 «Күліп AI»
07.30 «Тәтті шоу»
08.30 М/с «

АҚСУ АУДАНЫ

АЛКОГОЛЬ ӨНІМДЕРІНІҢ ЗАҢСЫЗ АЙНАЛЫМЫНЫҢ АЛДЫН АЛУ

«Заң мен тәртіп» қағидаты аясында, Ақсу аудандық прокуратурасының бастамасымен, аудандық полиция бөлімі және уәкілетті мемлекеттік органдардың қатысуымен, алкоголь өнімдерінің заңсыз айналымының алдын алу және жолын кесуге бағытталған рейдтік іс-шара өткізілді.

Іс-шара барысында кәсіпкерлерге сауда орындарында алкоголь өнімдерін өткізу кезінде заңнама талаптарының сақталуына сай жұмыстар жүргізілу керектігі, лицензиялау талаптары мен қолданыстағы заңнамада көзделген жауапкершілік түсіндірілді.

Сонымен қатар, тұрғындар мен кәсіпкерлерге алкоголь өнімдерін заңсыз өткізудің құқықтық салдары туралы ақпараттық жадынамалар таратылды.

Ақсу аудандық прокуратурасы азаматтар мен кәсіпкерлерді алкоголь өнімдерін лицензиясыз және заңмен белгіленген уақыттан тыс сатуға жол бермеуге, заң талаптарын қатаң сақтауға шақырады.

СУДАҒЫ ҚАУІПСІЗДІК БОЙЫНША ПРОФИЛАКТИКАЛЫҚ РЕЙД ӨТКІЗІЛДІ

шомылуға шақырады.

Адам өмірі мен денсаулығы – ең жоғары құндылық. Заң талаптарын сақтау – қауіпсіздіктің басты кепілі.

«Заң мен тәртіп» қағидаты аясында, Ақсу аудандық прокуратурасының бастамасымен, аудандық төтенше жағдайлар бөлімі, полиция қызметкерлері және жергілікті атқарушы орган өкілдерінің қатысуымен судағы жаза-тайым оқиғалардың алдын алуға бағытталған рейдтік-профилактикалық іс-шара өткізілді.

Рейд барысында аудан аумағындағы рұқсат етілмеген шомылу орындары тексерілді, тұрғындарға судағы қауіпсіздік қағидалары түсіндірілді. Сонымен қатар, ақпараттық жадына-малар таратылып, ата-аналарға балаларды су айдындарының маңында қараусыз қалдырмау қажеттігі ескертілді. Сондай-ақ, азаматтарға тек арнайы жабдықталған және рұқсат етілген орындарда шомылу қажеттігі, мас күйінде және жабдықталмаған орындарда суға түсудің қауіптілігі жөнінде түсіндіру жұмыстары жүргізілді.

Ақсу аудандық прокуратурасы азаматтарды судағы қауіпсіздік талаптарын қатаң сақтауға, балаларға ұдайы бақылау жасауға және тек рұқсат етілген орындарда ғана

«АНТИГРАФФИТИ» АКЦИЯСЫ ӨТКІЗІЛДІ

«Заң мен тәртіп» қағидаты аясында жастар арасында қоғамдық тәртіпті сақтау, қоршаған ортаға ұқыпты қарау мәдениетін қалыптастыру және заңсыз граффитидің алдын алу мақсатында Ақсу ауданында «Антиграффити» акциясы ұйымдастырылды.

Іс-шара Ақсу аудандық полиция бөлімі мен «Aqsy jastary» жастар ресурстық орталығының бірлесіп ұйымдастыруымен өтті.

Акция барысында қатысушылар қоғамдық орындардағы заңсыз жазу-лар мен суреттерді тазалап, тұрғындар арасында түсіндіру жұмыстарын

жүргізді. Сонымен қатар, жастарға қоғамдық мүлікке ұқыпты қарау, қоршаған ортаның тазалығын сақтау және заң талапта-рын орындаудың маңыздылығы жөнінде ақпарат берілді.

Мұндай профилактикалық іс-шаралар жастардың азаматтық жауапкершілігін арттыруға, құқықтық мәдениетін қалыптастыруға және ауданның тазалығы мен көркеюіне үлес қосуға бағытталған.

ЗАҢ ЖӘНЕ ҚОҒАМ

АЙЫППҰЛДАН ЖАЛТАРУ – ЗАҢҒА БАҒЫНБАУ

Әкімшілік айыппұл – заң талаптарын бұзғаны үшін қолданылатын әкімшілік жауаптылықтың бір түрі. Өкінішке қарай, кейбір азаматтар айыппұлды уақытында төлемеді, ешқандай салдары болмайды деп ойлайды немесе оны кейінге қалдыра береді. Алайда, қолданыстағы заңнамаға сәйкес, бұл міндеттемені орындамау - айыппұлды мәжбүрлеп өндіріп алу рәсімінің басталуына негіз болады.

Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне сәйкес, айыппұл заңды күшіне енгеннен кейін ерікті түрде төленуі тиіс. Егер ол белгіленген мерзімде төленбесе айыппұл салу туралы қаулы немесе айыппұл төлеу қажеттігі туралы нұсқама, мәжбүрлеп орындату үшін, сот орындаушыларына жіберіледі.

Осы сәттен бастап атқарушылық іс жүргізу қозғалады. Жеке сот орындаушысының негізгі міндеті – атқарушылық құжаттың заң талаптарына сәйкес орындалуын қамтамасыз ету. Бұл ретте сот орындаушысы өз бетінше айыппұл салмайды және оның мөлшерін өзгертпейді. Ол заңды күшіне енген құжатты орындау жөніндегі шараларды ғана жүзеге асырады. Бұл шараларға борышкердің банктік шоттарына тыйым салу, мүлкіне тыйым салу, жалақысы мен өзге де кірістерінен өндіріп алу сияқты заңда көзделген әрекеттер жата-ды. Белгілі бір жағдайларда борышкердің Қазақстан Республикасынан уақытша шығуына шектеу қойылуы мүмкін. Мұндай шаралар «Атқарушылық іс жүргізу және сот орындаушыларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңымен реттеледі.

Көп жағдайда азаматтар айыппұлдың өзін ғана ескереді де, оны уақытында төлемеді, қосымша салдарын ескермейді. Ал, атқарушылық іс жүргізу қозғалғаннан кейін заңда көзделген атқарушылық шығыстар мен жеке сот орындаушысының қызметіне ақы төлеу мәселесі де туындауы мүмкін. Сондықтан, берешекті ерікті түрде өтеу азаматты артық шығындардан және мәжбүрлеу шараларынан сақтайды.

Егер азамат айыппұлдың заңдылығымен келіспесе оны Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне белгіленген тәртіппен және мерзімде шағымдануға құқылы. Алайда, қаулы заңды күшіне енгеннен кейін ол орындалуға міндетті бо-лып табылады. Сондықтан, әрбір азаматқа өзіне қатысты айыппұлдар мен өзге де міндеттемелерді уақытылы тексеріп, оларды заңда белгіленген мерзімде орындау ұсынылады. Бұл артық қаржылық шығындардың, уақыт жоғалтудың және атқарушылық іс жүргізу барысында қолданылатын мәжбүрлеу шараларының алдын алудың ең тиімді жолы.

Гүлдана МҰРАТБЕКОВА,

Жетісу облысы бойынша жеке сот орындаушы

ТАЗА ҚАЗАҚСТАН БАҒДАРЛАМАСЫ АЯСЫНДА МОБИЛЬДІК ТОПТАРДЫҢ ЖҰМЫСЫ

Жетісу облысы, Талдықорған қаласы бойынша 2026 жылғы 27 шілдеде Талдықорған қаласы әкімінің орынбасары, төтенше жағдайлар басқармасы мен полиция басқармасы құрамындағы мобильді топ Қаратал және балықты өзендерінің бойында "шомылуға тыйым салынады" белгілері орнатылған орындарында рейдтік профилактикалық іс-шаралар өткізді.

Рейд барысында тыйым салынған жерде суға түскен 2 құдық бұзушылық фактісі анықталды, құдық бұзушыларға қатысты Қазақстан Республикасы Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің 412-бабы бойынша 2 әкімшілік хаттама толтырылып, әрқайсысына 3,5 АЕК мөлшерінде әкімшілік айыппұл салынды.

Ал, 2026 жылғы 28 шілде күні «Таза Қазақстан» бағдарламасы мен «Заң және тәртіп» қағидатын іске асыру жөніндегі шараларды күшейту аясында Талдықорған қаласы әкімінің орынбасары мобильді топ мүшелерімен бірге өз жұмысын жүргізді.

Рейдтік іс-шара барысында мобильді топпен Қаратал өзенінің жағалауы бойында орналасқан ортақ пайдаланылатын аумаққа ауыр жүк көлігімен тұрмыстық қатты қалдықтарды заңсыз төгу дерегі анықталды, аталған құдық бұзушылыққа байланысты Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне сәйкес және абаттандыру қағидаларын бұзғаны үшін тиісті әкімшілік шаралар қабылданды.

Сонымен қатар, мобильді топтың қалалық ортаның санитариялық жағдайына мониторинг жүргізу бойынша рейдтік іс-шараларының нәтижесінде барлығы 6 құдық бұзушылық анықталды, оның ішінде Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің 505-бабы бойынша 3 тұлғаға әкімшілік айыппұл салынды, ал 3 тұлғаға ескерту берілді.

ОСНОВНЫЕ ФАКТОРЫ РИСКА СУИЦИДА У НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ

Суицидальное поведение среди несовершеннолетних остается одной из наиболее серьезных проблем современного общества. Подростковый возраст - период эмоциональных изменений, поиска себя и высокой чувствительности к происходящему вокруг. В это время даже ситуации, которые взрослым могут показаться преодолимыми, подросток способен воспринимать как безвыходные. Именно поэтому так важно знать основные факторы риска и своевременно замечать изменения в поведении ребенка.

Прежде всего необходимо понимать, что суицид никогда не возникает по одной причине. Как правило, это результат сочетания нескольких неблагоприятных обстоятельств.

Одним из наиболее значимых факторов являются психологические трудности. Депрессивные состояния, выраженная тревожность, чувство безнадежности, эмоциональное истощение, а также наличие предыдущих попыток самоповреждения значительно повышают риск развития суицидальных мыслей. Иногда подросток не может открыто говорить о своих переживаниях, поэтому эмоциональное состояние характеризуется раздражительностью, агрессией или замкнутостью.

Не менее важную роль играет семейная атмосфера. Семейные конфликты, отсутствие эмоциональной поддержки, жестокое обращение, развод родителей, потеря близкого человека или чувство одиночества могут стать серьезными стрессовыми факторами. Подростку особенно важно ощущать, что рядом есть взрослый, который готов выслушать и помочь.

Серьезной проблемой остается буллинг в учебных заведениях или в социальных сетях. Унижение, травля, распространение оскорбительной информации, кибербуллинг способны значительно ухудшить эмоциональное состояние ребенка. Многие подростки скрывают подобные ситуации, испытывая чувство стыда или

страха.

К факторам риска также относятся употребление психоактивных веществ и алкоголя. Они снижают способность контролировать эмоции и поступки, усиливают импульсивность и могут привести к необдуманным действиям в кризисной ситуации.

Следует обратить внимание и на социальную изоляцию. Если подросток перестает общаться с друзьями, избегает привычных занятий, теряет интерес к любимым увлечениям, это может свидетельствовать о серьезных внутренних переживаниях.

Важно помнить, что наличие факторов риска не означает, что подросток обязательно совершит суицидальную попытку. Однако, сочетание нескольких неблагоприятных обстоятельств требует повышенного внимания со стороны родителей, педагогов и специалистов.

Особую настороженность должны вызывать резкие изменения поведения: разговоры о бессмысленности жизни, чувство безнадежности, прощальные высказывания, раздача личных вещей, отказ от общения, нарушения сна и аппетита, снижение успеваемости, самоповреждающее поведение.

Самое главное правило профилактики - не оставлять подростка один на один со своими переживаниями. Разговор без осуждения, эмоциональная поддержка семьи, участие педагогов и своевременное обращение к психологу или психиатру способны предотвратить трагедию.

Психическое здоровье требует такого же внимания, как и физическое. Чем раньше взрослые замечают тревожные изменения и обращаются за профессиональной помощью, тем больше шансов помочь подростку справиться с кризисом и сохранить его жизнь.

Турдашова Меруерт Маратовна, старший эксперт психолог ИСЭ по области Жетісу

ӘЛЕМ ЕЛДЕРІНДЕ ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖИНАҚТАРЫ ҚАЛАЙ ҚОРҒАЛАДЫ?

Халықаралық тәжірибе көрсеткендей, мемлекеттер зейнетақы жүйелерінің ұлттық ерекшеліктеріне қарай зейнетақы жинақтарын қорғаудың әртүрлі тетіктерін қолданады.

Көптеген елдерде зейнетақы жүйелеріне қатысушылардың құқықтарын қорғау зейнетақы төлемдері бойынша міндеттемелердің орындалмау тәуекелдерін сақтандыру, зейнетақы қорлары мен басқарушы компаниялардың қызметін мемлекеттік қадағалау, сондай-ақ олардың қаржылық тұрақтылығы мен тәуекелдерді басқару жүйесіне қойылатын талаптарды белгілеу сияқты тетіктер арқылы қамтамасыз етіледі. Демек, негізгі басымдық тұрақты реттеу жүйесін қалыптастыруға, тиімді қадағалауды қамтамасыз етуге және жауапкершілікті мемлекет, қорлар мен басқарушы компаниялар арасында бөлуге береді.

АҚШ-та белгіленген төлемдер жүйесіне (Defined Benefits, DB) негізделген корпоративтік зейнетақы жоспарларын Pension Benefit Guaranty Corporation (PBGC) федералдық сақтандыру жүйесі қорғайды. Бұл жүйе, жұмыс беруші қызметкердің зейнетақы жинақтарын қалыптастыру бойынша өз міндеттемелерін орындауға қабілетсіз болған жағдайда, корпоративтік зейнетақы жоспары бойынша (заңда белгіленген шектерде) қызметкер алдындағы зейнетақы міндеттемелерінің орындалуын қамтамасыз етеді.

Ұлыбританияда мұндай функцияларды Pension Protection Fund (PPF) атқарады. Осыған ұқсас тетіктер Германияда да қолданылады. Бұл ретте, осы тәрізді сақтандыру жүйелері тек белгіленген төлемдерге (Defined Benefits, DB) негізделген корпоративтік зейнетақы жоспарларына қолданылады және белгіленген жарналарға (Defined Contributions, DC) негізделген жинақтаушы зейнетақы жүйелеріне қолданылмайды.

Кейбір елдерде зейнетақы жинақтарының ең төменгі кірістілігін қамтамасыз ету тетіктері көзделген. Олар абсолюттік номиналды мәнде (мысалы, Бельгияда, Швейцарияда, Малайзияда, Сингапурда), сондай-ақ салыстырмалы түрде, яғни белгілі бір бағдарлық көрсеткішпен салыстыру арқылы, мысалы, орташа кірістілікке қатысты (Латын Америкасы елдерінде) белгіленуі мүмкін. Бельгия мен Швейцарияда міндетті кәсіптік зейнетақы қорларындағы кірістіліктің ең төменгі номиналды мөлшерлемесі заңнамамен бекітілген. Ол жұмыс берушінің өз қызметкерінің зейнетақы жоспары бойынша міндеттемелерін есептеу кезінде пайдаланылады.

Латын Америкасының бірқатар елдерінде (Чили, Колумбия, Сальвадор) ең төменгі кірістілік зейнетақы қорларының тиісті түрлері арасындағы

орташа кірістілікке қатысты айқындалады. Егер зейнетақы қорын басқарушы (Administradora de Fondos de Pensiones, AFP) ең төменгі кірістілікті қамтамасыз ете алмаса, айырма қалыптастырылған резервтер (кепілдік резерві) есебінен өтеледі.

Азияның бірқатар елдерінде де зейнетақы жинақтарының ең төменгі кірістілігіне қатысты талаптар қолданылады. Малайзияда қызметкерлердің жинақтаушы қоры (Employees Pension Fund, EPF) зейнетақы жинақтарының жылдық номиналды кірістілігіне кемінде 2,5% мөлшерінде кепілдік береді. Сингапурда Орталық жинақтаушы қор (Central Provident Fund, CPF) жылына 2,5%-дан 4%-ға дейінгі ең төменгі номиналды кірістілікті (шоттың түріне қарай) қамтамасыз етеді.

Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымына (ЭЫДҰ) мүше елдердің іс жүзінде барлығында зейнетақы қорлары мен басқарушы компаниялардың қызметі мемлекет тарапынан тәуекелге бағдарланған қадағалауға алынып, капиталдың жеткіліктілігіне, резервтерді қалыптастыруға, тәуекелдерді басқару жүйесіне және клиенттердің активтерін инвестициялық басқарудың кәсіби стандарттарын сақтауға қатысты қатаң талаптар қойылады.

Осылайша, жинақтаушы зейнетақы жүйелері дамыған сайын негізгі басымдық тиімді реттеуге, тәуекелге бағдарланған қадағалауға, сондай-ақ салымшылардың құқықтары мен инвестициялық мүмкіндіктерін кеңейтуге қарай ауысып келеді.

Қазақстанның зейнетақы жүйесі де осы бағытта дамып келеді. Еске сала кетейік, заңнамалық өзгерістер азаматтардың өздерінің зейнетақы жинақтарын басқару мүмкіндіктерін кеңейтуді көздейді. Салымшы әртүрлі инвестициялық стратегиялар мен портфельдерді ұсынатын бір немесе бірнеше басқарушы компанияны өз бетінше таңдап, өзінің жинақтарының 100%-ына дейінгі бөлігін олардың сенімгерлік басқаруына бере алады.

Инвестициялық мүмкіндіктердің кеңеюі және зейнетақымен қамсыздандыру деңгейін арттыру шараларының іске асырылуымен бірге зейнетақы жинақтарының сақталуын қамтамасыз ету тәсілдері де өзгеруде. 2027 жылғы 1 қаңтардан бастап мемлекеттің кепілдігі БЖЗҚ-дағы міндетті зейнетақы жарналары мен міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарының нақты енгізілген жарналар мөлшерінде сақталуын қамтамасыз етуді көздейді. Бұл ретте мемлекеттің негізгі міндеттемелері зейнетақының мемлекеттік құрамдас бөлігінің (базалық және ынтымақты зейнетақылардың) жеткіліктілігін сақтауға шоғырландырылады.

ОТАНДАСТАРЫМЫЗДЫҢ ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖИНАҚТАРЫНЫҢ КӨЛЕМІ 28,09 ТРЛН ТЕҢГЕГЕ ЖЕТТІ

Қазақстандықтардың «БЖЗҚ» АҚ-дағы (БЖЗҚ, Қор) зейнетақы жинақтарының көлемі 2026 жылдың 1 шілдесіне 28,09 трлн теңге болды. 12 айдағы өсім – 4,08 трлн теңге немесе 17,0%. Зейнетақы жинақтарының негізгі бөлігі міндетті зейнетақы жарналарынан (МЗЖ) қалыптасқан. Жарнаның бұл түрінің есепті күндегі көлемі – 26,15 трлн теңге, 12 айда 3,30 трлн теңгеге немесе 14,4% өсті.

Міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары (МКЗЖ) есебінен қалыптастырылған зейнетақы жинақтары 12 айда 10,7%-ға ұлғайып, 756,08 млрд теңгеге жетті. Ерікті зейнетақы жарналары (ЕЗЖ) бойынша жинақ көлемі де ұлғайды: 2026 жылғы 1 шілдеге оның көлемі 10,31 млрд теңге болып, 12 айда 18,1% өсім көрсетті.

Салымшылардың (алушылардың) зейнетақы шоттарына 2024 жылғы 1 қаңтардан түсе бастаған жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары (ЖМЗЖ) да ұлғаюда. Былтырғы осындай кезеңмен салыстырғанда 2,5 есеге ұлғайып, 2026 жылдың 1 шілдесіне 1 175,22 млрд теңге болды.

Түсімдер

Зейнетақы жинақтарының көлемі зейнетақы жарналары мен инвестициялық кіріс түріндегі кіріс ағындары есебінен ұлғаяды. 2026 жылдың алғашқы 6 айында салымшылардың жеке және шартты зейнетақы шоттарына 1 811,42 млрд теңге түсті, өткен жылдың сәйкес кезеңіндегі көрсеткіштен 15,0%-ға (немесе 235,96 млрд теңгеге) артық.

МЗЖ есебі жүргізілетін жеке зейнетақы шоттарына (ЖЗШ) 2026 жылдың басынан бастап 2026 жылғы 1 шілдеге дейін 1 390,48 млрд теңге (өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда МЗЖ көлемі 7,4%-ға ұлғайды), МКЗЖ – 75,43 млрд теңге (өсім – 11,1%), ЕЗЖ – 1,04 млн теңге түсті. Жыл басынан бастап 01.07.2026ж. жағдай бойынша ЖМЗЖ есебінен жарналар 344,47 млрд теңгені құрады.

Жыл басынан бері салымшылардың шоттарына түскен таза инвестициялық кіріс 01.07.2026ж. жағдай бойынша 1 151,22 млрд теңгені құрады.

Төлемдер мен аударымдар

2026 жылғы қаңтар-маусым айларында

КАК ЗАЩИЩАЮТ ПЕНСИОННЫЕ НАКОПЛЕНИЯ В РАЗНЫХ СТРАНАХ

Международный опыт показывает, что государства используют различные механизмы защиты пенсионных накоплений в зависимости от особенностей национальной пенсионной системы.

В большинстве стран защита прав участников пенсионных систем обеспечивается такими механизмами, как страхование рисков неисполнения принятых обязательств по пенсионным выплатам, государственный надзор за деятельностью пенсионных фондов и управляющих компаний, а также установление требований к их финансовой устойчивости и системе управления рисками. Следовательно, основной акцент делается на создании устойчивой системы регулирования, эффективном надзоре и распределении ответственности между государством, фондами и управляющими компаниями.

В США корпоративные пенсионные планы с установленными выплатами (Defined Benefits, DB) защищают федеральная система страхования через Pension Benefit Guaranty Corporation (PBGC), которая обеспечивает исполнение пенсионных обязательств перед работником по корпоративному пенсионному плану (в пределах установленных законом лимитов) в случае несостоятельности его работодателя исполнить обязательства по формированию пенсионных сбережений работника.

В Великобритании аналогичные функции выполняет Pension Protection Fund (PPF). Схожие механизмы действуют и в Германии. При этом подобные системы страхования распространяются только на корпоративные пенсионные планы с установленными выплатами и не применяются к накопительным пенсионным системам с фиксированными взносами (Defined Contributions, DC).

В некоторых странах предусматривают механизмы обеспечения минимальной доходности пенсионных накоплений. Они могут устанавливаться как в абсолютном номинальном выражении (например, в Бельгии, Швейцарии, Малайзии, Сингапуре), так и в относительном, т.е. в сравнении с определенным ориентиром, например, по отношению к средней доходности (в странах Латинской Америки). В Бельгии и Швейцарии законодательством закреплена минимальная номинальная ставка доходности в обязательных профессиональных пенсионных фондах, используемая для расчета обязательств работодателя по пенсионному плану его работников.

В ряде стран Латинской Америки (Чили, Колумбия, Сальвадор) минимальная доходность определяется относительно средней доходности

БЖЗҚ-дан жарналардың барлық түрлері бойынша жасалған төлемдер мен сақтандыру ұйымдарына аударымдар 932,09 млрд теңгені құрады.

Зейнет жасына толуына байланысты төлемдер 146,63 млрд теңгеге жетті. БЖЗҚ-дан зейнет жасына толуына байланысты кесте бойынша берілетін орташа айлық төлем – 38 979 теңге.

2026 жылдың басынан бастап 01.07.2026 жылға тұрғын үй жағдайларын жақсартуға және емделуге арналған біржолғы зейнетақы төлемдері (БЗТ) 408,11 млрд теңге, мұрагерлік бойынша 55,48 млрд теңге, ҚР-дан тыс жерге тұрақты тұруға кетуге байланысты 22,59 млрд теңге, мүгедектігі бар адамдарға – 1,77 млрд теңге, жерлеуге – 4,73 млрд теңге көлемінде төлем жасалды. Сақтандыру ұйымдарына 292,78 млрд теңге аударылды.

ЖЗШ саны

2026 жылдың 1 шілдесіндегі жағдай бойынша БЖЗҚ-дағы зейнетақы шоттарының жалпы саны – 18,78 млн бірлік (12 айдағы өсім – 1,11 млн бірлік немесе 6,3%). Бұл ретте салымшылардың (алушылардың) БЖЗҚ-дағы ЖЗШ саны 2026 жылдың 1 шілдесінде 12,80 млн бірлік болды. Оның ішінде: 11,36 млн - МЗЖ бойынша, 786,27 мың - МКЗЖ бойынша, 462,40 мыңы – ЕЗЖ есептелетін шоттар. Айта кетейік, МЗЖ есебі жүргізілетін шоттардың жалпы санына (11,36 млн бірлік) елден тысқары жерлерге тұрақты тұруға кеткен, бірақ жинақтарын алу үшін жүгінбеген алушылардың, мұрагерлері зейнетақы жинақтарын мұраға ресімдемеген қайтыс болған салымшылардың, 2016 жылдан бастап зейнетақымен мемлекеттік қамсыздандырылуға толық ауыстырылған әскери қызметшілердің және шоттарына Қазақстан заңнамасына сәйкес жарналар түспеуі тиіс салымшылардың (алушылардың) басқа да санаттарының шоттары кіреді.

БЖЗҚ-дағы ЖМЗЖ туралы мәліметтер ескерілетін шартты зейнетақы шоттарының саны - 5,97 млн бірлік.

Зейнетақы активтеріне қатысты барлық өзекті ақпарат enpf.kz сайтындағы «Статистика және аналитика» бөлімінде орналастырылған.

ПЕНСИОННЫЕ НАКОПЛЕНИЯ КАЗАХСТАНЦЕВ ДОСТИГЛИ 28,09 ТРЛН ТЕНГЕ

Объем пенсионных накоплений казахстанцев в ЕНПФ по состоянию на 1 июля 2026 года достиг 28,09 трлн тенге, увеличившись за последние 12 месяцев на 4,08 трлн тенге или 17,0%.

Наибольшую долю в структуре пенсионных накоплений составляют средства, сформированные за счет обязательных пенсионных взносов (ОПВ). Их объем на отчетную дату составил 26,15 трлн тенге, увеличившись за 12 месяцев на 3,30 трлн тенге или 14,4%.

Пенсионные накопления, сформированные за счет обязательных профессиональных пенсионных взносов (ОППВ), составили 756,08 млрд тенге, увеличившись за 12 месяцев на 10,7%. Накопления по добровольным пенсионным взносам (ДПВ) также продолжают расти: на 1 июля 2026 года их объем составил 10,31 млрд тенге, показав рост за 12 месяцев на 18,1%.

Положительная динамика сохраняется и по пенсионному накоплению, формируемому за счет обязательных пенсионных взносов работодателя (ОПВР), которые перечисляются на пенсионные счета вкладчиков (получателей) с 1 января 2024 года. По состоянию на 1 июля 2026 года их объем достиг 1 175,22 млрд тенге, что в 2,5 раз превышает показатель прошлого года.

Поступления

Общий объем накоплений обеспечивается за счет пенсионных взносов и инвестиционного дохода. За 6 месяцев 2026 года на индивидуальные и условные пенсионные счета вкладчиков поступило 1 811,42 млрд тенге взносов, что на 15,0 % (или на 235,96 млрд тенге) больше по сравнению с аналогичным периодом прошлого года.

На индивидуальные пенсионные счета (ИПС) по учету ОПВ с начала 2026 года на 1 июля 2026 г. поступило 1 390,48 млрд тенге (по сравнению с аналогичным периодом прошлого года объем ОПВ увеличился на 7,4 %), ОППВ – 75,43 млрд тенге (рост на 11,1%), ДПВ – 1,04 млрд тенге. Взносы за счет ОПВР с начала года на 01.07.2026 г. составили 344,47 млрд тенге.

Чистый инвестиционный доход, поступивший на счета вкладчиков с начала года, по состоянию на 01.07.2026 года превысил 1 151,22 млрд тенге.

ХАБАРЛАНДЫРУ

17.08.2026 ж. бастап 5 жұмыс күн ішінде ҚО мен ТРЖҰДБ ақпараттық жүйе ndbecology.gov.kz сайтында Жетісу облысы Ақсу ауданында орналасқан "Ғалымжан" ШҚ шаруа қожалығы үшін (пайдалану кезеңінде, қолданыстағы объект үшін) "Қоршаған ортаны қорғау" бөлімі бойынша қоғамдық талқылаулар арқылы қоғамдық тыңдаулар өткізіледі.

Белгіленген қызметтің бастамашысы: "Ғалымжан" ШҚ, мекенжайы: Жетісу облысы, Ақсу ауданы, Қапал ауылы, Алубаев к-сі 4/4. тел.870752542401, bagi_zhann@mail.ru.

Жоба материалдарымен ҚО мен ТРЖҰДБ ақпараттық жүйе ndbecology.gov.kz сайтында танысуға болады. Ұсыныстар мен ескертүүлр ndbecology.gov.kz сайтында қабылданады. Экологиялық жобаны әзірлеуші: «РА. Құрманғалиев» ЖҚ, тел. 87012775623, rufat.taldyk@mail.ru.

"Жетісу облысының табиғи ресурстар және реттеу басқармасы" ММ, priroda@zhetisu.gov.kz.. Тел.87282329867, Талдықорған қ., Қабанбай батыр к-сі, 26.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

С 17.08.2026г в течении 5 рабочих дней на сайте информационной системы НБД СОС и ПР ndbecology.gov.kz проводятся общественные слушания посредством публичных обсуждений по разделу «Охрана окружающей среды» для крестьянского хозяйства КХ «Ғалымжан», расположенного в Аксуском районе области Жетісу (в период эксплуатации для существующего объекта).

Инициатор намечаемой деятельности: КХ «Ғалымжан», адрес: область Жетісу, Аксуский район, с.Капал, ул.Алубаева 4/4. тел.870752542401, bagi_zhann@mail.ru.

Ознакомится с материалами проекта можно на сайте информационной системы НБД СОС и ПР ndbecology.gov.kz. Предложения и замечания принимаются на сайте ndbecology.gov.kz. Разработчик экологического проекта ИП «Қурманғалиев Р.А.», тел.87012775623, rufat.taldyk@mail.ru.

ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования области Жетісу», priroda@zhetisu.gov.kz.. Тел.87282329867, г.Талдықорған, ул.Кабанбай батыра, 26.

ҚАЗАҚ КҮРЕСІ

Талдықорған қаласындағы «Жастар» спорт сарайында қазақ күресінен «Қазақстан Барысы» республикалық турниріне Жетісу облысының атынан қатысатын балуандарды анықтауға арналған «Жетісу Барысы – 2026» облыстық турнирі өз мәресіне жетті, деп хабарлайды Жетісу облысы дене шынықтыру және спорт басқармасының баспасөз қызметі.

Дәстүрлі бәсекеге облыстың 8 ауданы мен Талдықорған және Текелі қалаларынан іріктелген үздік

«ЖЕТІСУ БАРЫСЫ – 2026»
ОБЛЫСТЫҚ ТУРНИРІ ӨТТІ

балуандар қатысты. Барлық қатысушылар аудандық және қалалық іріктеу кезеңдерінен сүрінбей өтіп, облыстық додада өз өңірлерінің намысын қорғады. Тартысқа толы белдесулердің қорытындысы бойынша Нияз Ерсайын

«Жетісу Барысы – 2026» атағын жеңіп алды. Жеңімпазға арнайы белбеу, диплом және

1 500 000 теңге көлемінде ақшалай сыйақы табысталды. II орын иегері Бекарыс Сәдуақас атанып, 1 000 000 теңге қаржылай сыйақымен марапатталды. Ал, III орынды Абзалбек Асанәлі жеңіп алып, 500 000 теңге иеленді.

Турнир аясында арнайы номинациялар да табысталды. «Жеңіске деген жігері үшін» номинациясымен Айбол Жұмағалымов марапатталып, 100 000 теңге ақшалай сыйақыға ие болды. Ал, «Ең жас спортшы» номинациясы Ердоқсұлы Жансұлтанға беріліп, оған 100 000 теңге табысталды.

Айта кетейік, «Жетісу Барысы – 2026» жеңімпазы алдағы уақытта Жетісу облысының намысын қазақ күресінен өтетін «Қазақстан Барысы» республикалық турнирінде қорғайтын болады.

БӨРЕКЕЛДІ

ТАМАША ТАБЫСҚА ЖЕТТІ

«Ж. Үшкөмпіров атындағы Талдықорған қаласындағы олимпиадалық резервтің облыстық мамандандырылған мектеп-интернат колледжі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің мақсаты – әр оқушының, жеке тұлғаның қасиеттерін дамыту, таңдалған спорт түрімен айналысуға қолайлы жағдай жасау. Жоғарғы спорттық көрсеткіш, еліне адал патриоттық сезімі жоғары спортшылармен ұлттық құрама сапын толтыру болып табылады.

Оқу жаттығу процессі қысқа уақыт ішінде дене шынықтыру және спорт басқармасының көмегімен материалдық база жоғары деңгейде қамтылып қызмет көрсетуде. Спорт бөлімінде бокс, дзюдо, грек-рим күресі, еркін күрес, ауыр атлетика, жеңіл атлетика, садақ ату, футбол, велоспорт, волейбол сияқты спорттың 10 түрі бойынша 40 білікті жаттықтырушы қызмет етеді. Біздің мектеп-интернат колледжінде оқитын оқушылар қатарында кәсіби шебер спортшы болуға лайық, болашағынан зор үміт күттіретін жалынды жастар жетерлік. Бұл сөзімізге оқушыларымыз тұрақты түрде республика көлеміндегі және халықаралық жарыстарға белсене қатысып, дүбірлі додаларда өңір намысын абыроймен қорғап, тамаша спорттық көрсеткіштерге де қол

жеткізіп жүргені дәлел болса керек.

Жақында ғана Орал қаласында ересектер, жастар және юниорлар арасында садақ атудан өткен Қазақстан Республикасының чемпионатында біздің мектептің оқушылары тамаша табысқа жетті. Атап айтқанда, U21M тобында командалық сайыста Болат Абылай, Берікханұлы Алияхан чемпион атанса, U29W тобында командалық жарыста Галиахмет Ясмин 2-орын алды. Блоктық садақ ату (U29M) түрінен Мұрат Есқат жеңімпаз атанса, жеке сайыста (U29W) Галиахмет Ясмин тағы бір медальға қол жеткізіп, күміс жүлдені еншіледі. Сонымен қоса, квалификацияда (U21M) біздің қос садақшымыз Берікханұлы Алияхан мен Болат Абылай тиісінше жүлде тұғырының екінші және үшінші сатысына көтеріліп, күміс және қола медальды қоржынға салды.

2026 жылдың 26-30 шілде күндері аралығында Еркін-күрестен U-23 жастар арасында КСРО Еңбек сіңірген жаттықтырушысы С.Сабеевті еске алуға арналған Республикалық турнирінде мектебіміздің спортшылары Жанғазы Елнар 65 кг салмақ бойынша боз кілемге шығып қола жүлдегер атанса, оның командалас досы Аманкелді Нұртас 61кг салмақ дәрежесінде белдесіп, жүлде тұғырының үшінші сатысына көтерілді.

Еркін күрестен КСРО ЕСК жаттықтырушы С.Т. Сабеевті еске алуға арналған Республикалық турнирінде 65кг салмақ дәрежесінде 3-орын алған Аманкелді Нұртас

Еркін күрестен КСРО ЕСК жаттықтырушы С.Т. Сабеевті еске алуға арналған Республикалық турнирінде 65кг салмақ дәрежесінде 3-орын алған Жанғазы Елнар

Орайы келгенде, бейнелеп айтқанда чемпиондар ұстаханасы деп аталатын біздің Ж.Үшкөмпіров атындағы Талдықорған қаласындағы олимпиадалық резервтің облыстық мамандандырылған мектеп-интернат колледжінде 2026-2027 оқу жылына қабылдау басталғанын және 7-сыныпқа 2013-2014 ж.т оқушылар қабылданатынын, олар жоғарыда атап өткен 10 спорт түрлері бойынша спорттық дайындығы бар және таңдаған спорт түрінен талаптар-

ды орындаған спортшылар санатынан іріктелетінін хабарлай кеткіміз келеді. Алмас қылыштай жарқылдап тұрған ауыл балалары келуге ниет білдіріп жатса, мына мекенжай бойынша: Талдықорған қаласы Жансүгіров көшесі, 224, телефоны 87002488959 хабарласуына болады. Мектепке құжаттарды қабылдау 2026 жылдың 01-маусымнан 20-та-

мыз аралығында және сынақтарды тапсыру емтиханы 21-26 тамыз аралығында өтеді.

Айман СЕРІКҚҰЛОВА,
мектеп-интернат-колледжінің әдіскері

ФУТБОЛ

ТАҒДЫРЛАСТАР ТЕҢ ТҮСТІ

Футболдан Қазақстан Премьер-лигасының XX турында «Атырау» - «Жетісу» (Талдықорған) командалары шеберлік байқасты. Турнир кестесінде екі команданың да жағдайы қиындап тұр. Екеуі де қатарынан төрт мәрте жеңіліске ұшыраған болатын. Сөйтіп, төменгі топқа түсіп қалудың да қаупі төне түскен еді. Өйткені, көш соңындағы қос команда «Ертіс» пен «Алтай» қол созым қашықтықта келеді. Тіпті, павлодарлық команда жоғалтқан ұпай саны бойынша бұлардан алда тұрған.

Бейнелеп айтқанда, «Шегінерге жол жоқ, артымызда төменгі топ» деген ұранды ұстаған қос команда да бұл ойында қайткен күнде де қоржындарына ұпай салу үшін жанкешті ойын көрсетті. Осылайша жанкүйерлер күткендегідей жасыл алаңда тартысты ойын болды. Кездесудің бірінші жартысында 24 минутта «Атырау» капитаны Қуаныш Қалмұратов пенальтиден есеп ашса, екінші тайымда 50 минутта «Жетісу» сапынан Шоқан Абзалов таразы басын теңестірді. Сөйтіп, Қайрат Нұрдаулетовтың шәкірттері жігерлілік танытып, атыраудан бір ұпайды олжалап қайтты.

Сөйтіп, тағдырлас командалар тең түсті. Сонау 27-маусымда өз алаңында «Ақтөбені» жеңіп, үш ұпайға қол жеткізген жерлеріміз содан бері өз алаңында да, қонақта да төрт ойында қатарынан жеңілістің ащы дәмін татып, турнир кестесінің белортасынан төмен қарай құлдылағанын ескерсек, сырт алаңда ие болған бұл бір ұпай ойыншыларды жеңіске жігерлендіре түсер деген үміттеміз.

Қазір «Жетісу» 20 ойыннан кейін 19 ұпаймен 16 команданың арасында 14-орында тұр. Әлі алда он ойын күтіп тұр. Турнир кестесіндегі жағдайын түзетуге мүмкіндік бар. Келесі ойынын «Жетісу» 08 тамыз, сенбі күні турнир кестесінің көшін бастап келе жатқан Шымкенттің «Ордабасы» футболшыларымен өткізеді.

Ш.ХАМИТОВ

КӘСІПҚОЙ БОКС

ЖӘНІБЕК WBO РЕЙТИНГІНІҢ 2-САТЫСЫНА
ЖЕКПЕ ЖЕКСІЗ ЖАЙҒАСТЫ

Орта салмақта WBO және IBF тұжырымдары бойынша әлемнің бұрынғы чемпионы Жәнібек Әлімханұлы (17-0, 12 KO) жаңа салмақ дәрежесіне ресми ауысқаннан кейін, Бүкіләлемдік бокс ұйымының (WBO) жаңартылған рейтингінде бірден 2-сатыға жайғасты, деп хабарлайды inbusiness.kz сайты.

Ол рейтингте тек мексикалық жұлдыз Сауль "Канело" Альвареске ғана жол беріп тұр, ал бұл дивизиондағы WBO әлем чемпионы белбеуі қазіргі уақытта британиялық Хамза Ширазға тиесілі.

Естеріңізге сала кетейік, 2026 жылдың 21 шілдесінде Qazaq Style орта салмақтағы WBO титулынан бас тартып, 76,2 келіге дейінгі салмаққа ауысатынын жариялаған еді. Ол босатқан орта салмақтағы чемпиондық белбеу автоматты түрде уақытша чемпионы болып келген британиялық Дензел Бентлиге (22-3-1, 18 KO) бұйырды.

Жәнібектің супер-орта салмаққа келуі бұрыннан күтілген үлкен текетіретерге жол ашпақ. Нақтырақ айтқанда, 31 қазанда мексикалық Сауль "Канело" Альварес пен WBC чемпионы Кристиан Мбили арасында айқас өтеді. Осы жекпе-жектің жеңімпазы болашақта Әлімханұлының титул үшін негізгі қарсыластарының біріне айналуы әбден мүмкін.

Алайда, отандық боксшының шаршы алаңға оралуы жыл соңына қарай жоспарланған. Допинг-сынамасынан (мелдоний) шикілігі шығып, бір жылдық шеттетілу жазасын өтеп жатқан Жәнібектің дисквалификация мерзімі осы жылдың желтоқсан айында аяқталады. Осыдан кейін ғана ол жаңа салмақтағы алғашқы ресми жекпе-жегін өткізе алады.

Спорт сарапшылары Әлімханұлының физикалық параметрлері мен әуесқой бокстағы (75 келіде әлем және Азия чемпионы атанған) тәжірибесі бұл салмаққа өте қолайлы екенін айтып отыр.

ӘЗІЛДЕР

ҚАДАМГЕРДЕРДІҢ ҚАҒЫТПА ӘЗІЛДЕРІ

Халық композиторы Шәмші Қалдаяқовқа ел-жұрты ерекше құрмет көрсетіп, су жаңа кәстем-шалбар кигізеді. Алматыға келгесін сол жаңа киіммен достарына соғады да, түнделетіп үйіне қайтып келе жатса көшенің бұзықтары ұстап алып:

- Шешің! - дейді.
- Әй, жігіттер, мен Қалдаяқовпын ғой.
- Бізге Қалдаяқов емес, қара кәстем керек! – дейді әлгі әпербақандар. Сонда жарықтық Шәкең:
- Айналайын халқымнан, өзі киіндіреді, өзі шешіндіреді. Жұртым аман болсын! - деп шешіне бастаса керек...

ДЕПУТАТТЫҢ РУУЫ

Ақын Қадыр Мырза Әли бір кездері Жоғарғы Кеңестің депутаттығына кандидат болып тіркеліп, сайлаушылармен кездесу өткізіп жүреді. Бір елді мекендегі кездесуден соң, совхоз директоры Қадекеңнен руын, не ел екендігін сұрайды. Ақын жорта аңғармаған болып, жауап бере қоймайды.

Кездесуден соңғы дастарқан үстінде әлгі сауал тағы қайталанады. Сонда сөз тапқыш

Қадыр ақын:

- Қарағым, - дейді, – депутатта ру болса, болатын шығар, ал депутаттыққа кандидатта ру болмайды ғой, – деп әлгі кісіні сөзден то-сыпты.

ЕТ АЗ ЕМЕС...

Бірде ақын, журналист Алмат Исаділ заманның заңғар ақыны Маралтаймен ілесіп, Таразға тартып кетеді. Түнделетіп Тараздағы Маралтайдың аға-жеңгесінің үйіне түседі. Келсе, дастархан жаюлы, ет асулы екен. Бірақ, Маралтайдың жеңгесі қайнысының қонақ ертіп келетінінен бейхабар еді. Содан, «әй, Марал-тай, ақын інімді ертіп келе жатырмын, қасымда қонағым бар деп ертерек ескерсең, етті молы-нан асып қояр едім. Өзіміз болған соң, қайдан білейін...Қап, әттеген-ай, етіміздің аз боп тұрғаны», – деп жеңгей қысыла береді. «Ет аз боп қалды» деп ыңғайсызданып тұрған үйдегі жеңешемізді жұбатпақ болған Алмат бір кезде: «Жеңеше, қысылмаңыз, етіңіз аз емес, про-сто, табағыңыз үлкен екен», - депті. Шынында да тараздықтар асты үлкен легенге салатыны бар.

ДАРАБОЗ БЕН ПАРОВОЗ

Өнер адамдары бас қосқан шағын отыры-сты жазушы Қали Сәрсенбай жүргізіп отырса керек. Жақсы әсерде отырған ол ретті сөз кезегі келгенде атақты актер Асанәлі Әшімовті дәріптеңкіреп:

- Сіз дарабозсыз, - деп қолпаштап сөз бастайды да дереу тілін тістей қояды. Өйткені, тап сол дастарқанда атақты ақын, классик жа-зушы, жасы да үлкендеу Қадыр Мырза Әли де отыр еді. Әлгі сөзінен қарадай қиналған Қали аға сөз тауып:
- Асағаң – дарабоз болса, Қадыр аға, Сіз – паровозсыз, – деп тапқырлық танытып кетеді.

Күндердің күнінде сатирик Көпен Әмір-Бек өзінің су жаңа “Нива” көлігімен келе жатса, Садықбек Адамбеков жолай ұшырасып:

- Мәшинең құтты болсын, мені үйге апа-рып тасташы, - дейді қолқалап. Жасы үлкеннің сөзін жерге тастамайтын Көпекең қарсылықсыз келіседі. Сәкеңнің әдеті сол, көлік атаулының алдына отырмайды екен. “Ниваның” есігі екеу-ақ. Артына отыру үшін алдыңғы есікті ашып, орындығын ілгері құлатып, адамдар үңгірге

Бақытжан Момышұлының зайыбы Зей-неп апайдың “Бөбек” қорында қызмет етіп жүрген кезі екен. Үйден гөрі іссапармен түзде жүретіні көп. Сондай күндердің бірінде: “Сенің күтіміңе көңіл бөле алмай кеттім. Бәлкім, еке-уара бір тоқал алармыз?” – депті апай. Сон-да Бақытжан аға: “Бір пәледен құтыла алмай жүріп, екіншісін қайтеміз?” - деген екен.

massaget.kz сайтынан алынды

кіргендей тоңқандап, артына бауырлап өтеді. Сәкең де сөйтеді.

Үйінің есігінің алдына әкелген соң көрімдік дөметкен Көпен:

- Аға, көлігім қалай екен? - дейді.
- Сонда Садықбек Адамбеков:
- Отлично! Мінген адамды құйрықтан теуіп мінгізіп, сақалдан сүйреп шығарады екен! - депті...

↓	Қу аң	↓	Соттың шешімі	Маймыл түрі	Күн-бағыс дені	↓	Ежелгі Еділ	Берне бірдей	«...Банк»	Рен, түр	↓	Жөннат	↓		↓		↓
↖				↓		↓	↓	↓	↓	Салмақ өлшемі		Мөлдір қант	Түсін		Тар-тысу	Ыдыс	↗
	Жақсы-лық ... (күрес)		... ертеңі бітпейді		Ескіше ай аты	→				↓		↓	Төрт түлік	Аша	↘		
↖			↓		Шұғыла		Былған-баған		Жаулық	→			↓	↓		Дини мейрам	
	Жердем	Зымы-ран	→		↓		↓		Белгілі, өйгілі		...-қайғы	→				Ұсақ жеміс	
Қария	Тура	→				... сөрі Су жолы	→		↓		Шалғай	→				Сұрақ	↓
↓	Тал	Мұсыл-ман парызы	→			↓		Сүйре, жыл-жыт	→			↓	Көне жазу түрі	→			
↖				Чехия аста-насы	→				↓	Аш-қарақ		Латын Амери-ка биі	↓	Үлкен туыс	Жігіт	→	
	Қарсы	Ауыз белгіі	→				Напо-леон ...	Казак	↗							Ауыз бекіту	
→		↓		Морок-кония аст-сы	→		↓	↓		Фран-ция авто-лі		Әдеби жанр		...-күрес	Жебе	→	
Әскери техника	Даңқ	→				Көне қала	→			↓		↓	Тіке	↓			
→				Өзінің жарасса атақмен ...	→				Асыл тұқымды жылқы		Йока ...	→			Есім	→	
Арқа қарай	Хайуан	→		Қыңыр, қиқар		Азия өлі	→		↓		Мал дәрі-гері		Үй құсы	→		... Медеуов	
→			Гауһар ... (өңші)	→							↓		Қыз-ғалдақ		Риза	↗	
Дөм-...	Ерік, жігер	→				Шеше	→			Сөлқос	→		↓		↓	Шебер ұшқыш	
Шахмат сөзі	Қолам-та	Қала тұр-ғыны	Сарбаз		Сан есім	Иегер		Лытаа ақшасы	→			Сатира жур-налы	→			... Герман	
↓	↗	↓	Сырт	↘	↓	↓	↓	↓		Ерінің өкі шөті	→			Нәрсе	→	↓	
	... заты сай	→	↓				Ресей пат-шасы	→				Күр-делі	→				Ұшақ гаражы
→					Намыс		Авто-мат	→		Әдеп	→			Түс	«На-...»	→	↓
Ел-жұрт	Тағам	→		Намыс	→	↓	Газ	→				Дөуір	→	↓			
Ресей халқы	Хейер-дал қайығы		Кеңес ескері	Жеті рет өлшеп, бір рет ...	→		↓	Ысу (ант.)	Сұрау-лық шылау	Бір мен нөл		Пана	→		Георг ...	Су күйі	
↖	↓		↓	Қазы-ғұрт	→			Дауыл	↓	↓	↗			Индет	↓	↓	
Кеміс-тік	→				...-туыс-қан	→					Бұт		Ресей өзені	→			

Тарату аумағы: Қазақстан Республикасы

Құрылтайшы: Ырым КЕНЕНБАЙ

Баспахана директоры
Бақберген ТУКИБАЕВ

Бас редактор
Баян ТАҢАТАРОВА

Редакция алқасы:

Гүлнұр БАЙМҰХАН – редактордың орынбасары

Сембек ӘБДІРАХМАНОВ – тілші

Гүлшат БІЛІСБАЙҚЫЗЫ – дизайнер-беттеуші

Айнаш БИЯХМЕТОВА – дизайнер-беттеуші

Кезекші редактор: Г. БАЙМҰХАН

Газет Қазақстан Республикасы

Мәдениет және ақпарат

министрлігінде

2007 жылғы 27 тамызда тіркеліп,

№ 8639-Г куәлігі берілген.

Газет аптасына бір рет, жұма күні шығады.

Жарияланған мақала авторларының пікірлері

редакция көзқарасын білдірмейді.

Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны

мен мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32 үйде
"Алматы-Болашақ" АҚ филиалы
"Оффсет" баспаханасында басылады.

Редакция мекенжайы: 040000, Талдықорған қаласы,
Қабанбай батыр көшесі, 32-үй, екінші қабат.

Телефондары: 8(7282) 41-11-70, 41-11-42;

E-mail: alatau.offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru

Сайты: alatau_gazeti

Газет 07.08.2000 жылдан бастап қазақ және орыс

тілдерінде аптасына бір рет - жұма күні шығады.

Таралымы 2000
Тапсырыс № 744

Индекс 15534